

Obsah:

Petrohrad

Rozhovor se sebou – Tomáš Míka (4)

Karel Tampier: **Růže z Tralee** (7)

Nalezeno v knize (12)

Aurora

Pedro Rodriguez: **Ať si každé vydává co chce** (14)

Ivo Harák: **Amalgám (J. Topol: Citlivý člověk)** (16)

Vladimír Novotný: **Sesterský román o před-apokalypse (J. Topol: Citlivý člověk)** (18)

Ivo Harák: **Román generační? (M. Přibáň: Všechno je jenom dvakrát)** (20)

Wagner a Liszt v Piešťanech (22)

Nakladatelství Academia doporučuje – Radim Kopáč, Josef Schwarz: **Praha erotická** (24)

Nakladatelství Torst vydává – Marek Švehla: **Magor a jeho doba** (27)

Lucie Faulerová: **Lapači prachu** (30)

Peter Gehrish: **Břemeno paměti: Břemeno paměti** (34)

Revoluce

Kamil Bouška: **Inventura** (38)

Marek Blažíček: **Mikropovídky** (42)

Kristýna Montagová: **Ivano-Frankivsk (Julia Amanda Martin a Titania Green)** (46)

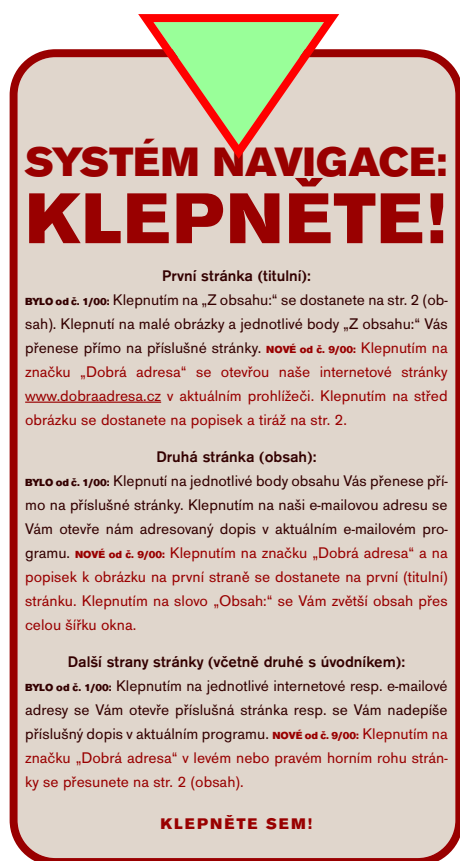
Milan Hrabal: **Vracím se** (50)

Lenin

Marcel Duchamp: **Rozmluvy s Pierrem Cabannem 1917–2017 v DOXu** (54)

Michal Šanda: **Olivovníky** (56)

Jakub Šofar: **Tam a sem po Vombatině aneb Jak dlouho vydržíte stát na hlavě** (8) (60)

SYSTÉM NAVIGACE: KLEPNĚTE!

První stránka (titulní):
BYLO od č. 1/00: Klepnutím na „Z obsahu:“ se dostanete na str. 2 (obsah). Klepnutí na malé obrázky a jednotlivé body „Z obsahu:“ Vás přenesou přímo na příslušné stránky. NOVÉ od č. 9/00: Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ se otevřou naše internetové stránky www.dobraadresa.cz v aktuálním prohlížeči. Klepnutím na střed obrázku se dostanete na popis a tiráž na str. 2.

Druhá stránka (obsah):
BYLO od č. 1/00: Klepnutí na jednotlivé body obsahu Vás přenesou přímo na příslušné stránky. Klepnutím na naši e-mailovou adresu se Vám otevře nám adresovaný dopis v aktuálním e-mailovém programu. NOVÉ od č. 9/00: Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ a na popisek k obrázku na první straně se dostanete na první (titulní) stránku. Klepnutím na slovo „Obsah:“ se Vám zvětší obsah přes celou šířku okna.

Další strany stránky (včetně druhé s úvodníkem):
BYLO od č. 1/00: Klepnutím na jednotlivé internetové resp. e-mailové adresy se Vám otevře příslušná stránka resp. se Vám nadepíše příslušný dopis v aktuálním programu. NOVÉ od č. 9/00: Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ v levém nebo pravém horním rohu stránky se přesunete na str. 2 (obsah).

KLEPNĚTE SEM!

Na titulní stránce: ruský revoluční plakát

Dobrá adresa, kulturně-společenský časopis na internetu, číslo 11, rok 2017, ročník 18. E-mail: dobraadresa@dobraadresa.cz. Šéfredaktor: Michal Šanda. Grafická úprava a výtvarná redakce: Jakub Tayari. Výstavba internetových stránek: Libor Koudela. Neoznačené fotografie archiv redakce, kresby Corel Corporation. Časopis vychází s laskavou podporou Ministerstva kultury České republiky. Redakci nevyžádané rukopisy, kresby a fotografie se nevracejí. Časopis je excerpcován Ústavem pro Českou literaturu AV ČR. ISSN 1804-963X

Nejhrůznější datum
v dějinách lidstva –
7. 11. 1917.

Michal Šanda

P
etroh
rad

Foto- aktu- alita

Foto Michal Šanda

P

etroh
rad

Rozhovor se sebou **Tomáš Míka**

Z podstaty věci nikdo jiný neví a vědět ani nemůže, co si myslím a chci sdělit čtenářům, lépe než já sám. Navíc je spisovatel člověkem slova psaného a tudíž se vyjádří přesněji prostřednictvím písmen, než mluvením do diktafonu. V sérii selfie rozhovorů pro Dobrou adresu pokračuje Tomáš Míka.

Rád bych se vás, pane Míko zeptal, o čem v poslední době nejvíc přemýšlíte.

No, Tomáši, můžeme si tykat, že jo? Mám několik myšlenkových okruhů, v kterých se pořád dokolečka pohybuji, aniž bych činil nějaký pokrok.

Dobře, Míko, tykat si můžeme, i když jako starší jsem měl tykání nabídnout spíš já. Ale nebudu malicherný a přejdu k věci. Točíš se v hrnčířském kruhu. Co z tebe bude, až tě vypálěj?

Čajová konvička.

Četl jste Annu Kareninu?

Ano. A tykáme si, že ano? Jestli něco z duše nesnáším, tak návraty od tykání k vykání a když mě někdo oslovuje milý Míko.

Promiň, milý Míko, nějak si na to tykání nemůžu pořádně zvyknout. Co z Anny Kareniny ti nejvíc utkvělo v paměti?

Scéna senoseče. Dále pak skutečnost, že Anna Karenina spolu s básníkem Kabešem přeložila Poundovy Cantos. To byl vynikající počin.

Kterých desek skupiny Pink Floyd si vážíš nejvíce?

Nejraději mám koncert v Pompejích. Ale to je video. Nedávno jsem se o tom bavil s Isidorem Pallonem a shodli jsme se na tom, že Syd Barrett byl sice geniální, ale nejpracovitější z nich byl Roger Waters. Ovšem The Wall se opravdu nedá vůbec poslouchat, zatímco třeba The Gnome, je opravdu půvabná skladba. U mě osobně vždy vedl Syd Barrett, pracovitost je vlastnost sekáčů od Tolstého, ale ti, jak známo, žádnou hudbu nesložili, zatímco nechat si během koncertu roztéct na hlavě půl kila brilantiny, na to se v dějinách hudby nezapomíná.

Zajímáš se o ornitologii?

Ano. Zajímají mě: Straka, Stehlíková, Špaček, Vrána, Slepíčka, Racková, Rybáková, Orlová... zkrátka všichni, kdo jsou zastoupeni v antologii Vrh křidel, a mým oblíbeným filmem jsou Ptáci.

Kdy ses ho vlastně přestal bát a začal jsi vůči němu být agresivní?

Těžko říct. Ale po mnoha letech, co jsme sem jezdili. Dlouho mi to trvalo, než jsem se opravdu našel. A nejen na něj. Na celou jeho rodinu.

Ale dnes jsi, v kontrastu s tím, co říkáš, mluvil asi pět minut s jeho synem, kterého jsi předtím označoval za debila a primitiva. Co se to stalo?

Důvodem byl požár, který byl od domu vzdálený možná tak půl kilometru. Bylo slyšet praskání kmenů stálezelených stromů. On, tak jako já, vyšel na terasu, tu jejich, pod námi. Já na té naší už byl a oba jsme zděšeně zírali. Čekal jsem, jestli mě pozdraví a on kupodivu pozdravil. Tak jsem ho také pozdravil a pak jsme si vyměnili pár vět o zločincích, kteří ten oheň založili a že by jim měli dát všem doživotí a tak. Byli jsme v naprosté shodě. Zřejmě takto vznikají pakty těch, co se zrovna nemusí, proti společnému nepříteli. Sovětský svaz a Amerika proti Hitlerovi. A my s Bratrovým synem proti žhářům. Ekologicky jsme zajedno.

Jakými činnostmi se zabýváš přes den?

Většinou překládám. Trochu někdy píšu. Cvičím. Hraju na saxofon. Jedu nakoupit. Průběžně během toho všeho vychovávám dva divoký kluky, kteří si jdou šíleným způsobem po krku, musejí mít všechno naprosto stejně, brečí, řvou, nadávají jako dlaždiči a večer, buď jdeme všichni na návštěvu, nebo přijde nějaká návštěva k nám.

Co překládáš?

Jeden sáhodlouhý text, který napsali výtvarní umělci a technici, což jsou kategorie lidí, kteří mívají s psaním obrovské potíže. První se vyjadřují obrazy a druzí se nevyjadřují vůbec, jenom dávají do pohybu stroje. Když se tyto dvě kategorie lidí rozhodnou společně něco napsat, je to dost často katastrofa a chudák ten, kdo to musí překládat. Polituj mě, prosím.

Ale jsou výtvarníci, kteří jsou zároveň básníky – Petr Nikl, František Skála, Michal Singer...

No ano, vždycky existují výjimky.

Co tě dnes po ránu našťvalo?

Že mi vítr pořád bere židli. Hledám ji po celém bytě, není ve své obvyklé schovce v dětském pokoji vedle autodráhy, není v ložnici za knihovnou. A kde ji nakonec nenajdu jako před otevřenými dveřmi od bytu, kterak se chystá utéct na terásku a pak po schodech k Bratrovi. To by mě omyli. Popadnu ji a odnesu před počítač a v duchu si představuju, co by s ní udělal ten Bratrův pitomý vlčák, co vyhrabává ze záhonů květiny a zběsile ve tři ráno štěká na nějakou potulnou kočku. A Bratr by mu ještě pomohl. A ještě mě našťvalo, že jsem nemohl nikde najít Píseň o sobě od Johna Keatse v překladu Jiřiny Haukové. Vyskytuje se v ní totiž slovo koljuška a dnes ráno se mému externímu mozku doneslo (od bratra Aldouse Huxleyho), že koljuška je jediná ryba, která se stará o své potomky. Název převzat z ruštiny, v obrození při rekonstrukci našeho keltsko-germánského slovanského jazyka to bylo normální. Místo toho jsem našel a poprvé si poslechl desku Ummagumma. To je dobře crazy hudba! Zvlášť to druhé CD. Se skladbou *Několik druhů srstnatých zvířátek se v jeskyni veselí s příslušníkem kmene Piktů* by vyhráli Alternavitu ještě dnes!

Viděl jsi je?

Viděl! Přeběhla s nimi po balkóně. Pořád se ohlížela, jestli se někdo nedívá, ale já je viděl! A ona mě ne.

Tak to jsi nám, milý Míko, toho o sobě moc neřekl.

Já o sobě taky nic nevím. Ty jo, Tomáši?

Něco málo ano. Třeba to, že jsem plný těžkých nočních můr, sotva zavřu před spánkem oči.

Aha. A z čeho ty můry máš?

Nevím. Ale tak jako se poslední dobou tvrdí, že lidské tělo je z velké části tvořeno cizími organismy, tak možná i lidská psýcha není jenom lidského původu a zalétají do ní různé představy, tu temné, tu euforické odněkud odjinud.

Zajímavé. A jinak jsi normální?

Dle mínění jiných moc ne, ale já si normální připadám. Jde o to, kdo určuje normu, že. Bojiš se smrti?

Jo.

Jak bude po smrti?

Rozeberou si tě cizí organismy, noční můry a euforické představy a použijí tě do svých nových staveb. Obejdeš s nimi polí pět, obletíš svět a počkáš si na příští velký třesk.

A do té doby jak?

Snaha to oddálit, ale samozřejmě dost marná. Štve mě, že musím pracovat.

Co bys dělal, kdybys nemusel pracovat?

Chodil bych po přírodě a psal.

K tomu ti dopomáhej Velký třesk! Děkuji za rozhovor.

Já tobě děkuji za rozhovor. Tak zas někdy...

Růže z Tralee

Karel Tampier

Tralee (irsky *Trá Lí*) je hlavní město hrabství Kerry. Leží v jihozápadní části Irska, na severní straně pevninské šíje poloostrova Dingle, má asi dvacet tisíc obyvatel. Kromě toho, že slouží jako významné středisko turistického ruchu, stalo se i světovým centrem krásných Irských dívek. Hned vysvětlím, jak k tomu došlo.

Jednoho večera roku 1957 seděla parta místních podnikatelů v baru Harty a vymýšlela, co by přitáhlo turisty a rodáky z celého světa na dostihový týden, který se v Tralee vždy koncem srpna konal. V jeho rámci se tradičně volila Karnevalová královna. Pánové si povídali a dohadovali se tak dlouho, až si vzpomněli na příběh nešťastné chudé krasavice a bohatého mladíka, který by se dal použít.

Bylo to takhle: Mary O'Connor (*1820), dcera chudičkého ševce, byla přijata jako služka do bohatého domu boháčovou dcerou, jež se pro změnu jmenovala Maria. Ta měla bratra, William Pembroke bylo jeho jméno. Byl to snílek a básník. Jednou se William předčasně odpoutal od koní a míčových her a vrátiv se domů šel se kouknout

na sestřiny děti. Ty ovšem hlídala spanilá služebná Mary. Jeden pohled stačil – byl dechberoucí. Panáček se od té doby držel více doma. Potíže se však vždycky najdou: on byl bohatý protestant, ona chudá katolička. Letitý irský problém spočívá v tom, že bohatí chtějí být v království a chudí chtějí svobodu. Tady však majetný chtěl ztratit svobodu s chudou, o náboženství moc nešlo. Tatínek mu to zatrhł, on se vzepřel. Jednou v noci u křišťálové fontány vzal Mary do náruče a zapěl píseň *The Rose of Tralee*, asi takhle (přeložený zlomek):

*Chladné stíny večera rozprostřely svůj plášť
a Mary celá rozesmátá mě poslouchala.
Měsíc stoupal nad údolí a zářil svým bledým svitem,
když jsem získal srdce Růže z Tralee.
Ačkoli roztomilá a nádherná jako růže v létě,
nezískala si mne jen svou krásou. Oh ne!
Byla to věrnost, zářící vždy z jejích očí.
Díky té miluji Mary, Růži z Tralee...*

Hned následující večer však byl osudný, William v pouliční bitce těžce zranil chlapíka, zvaného Leggett. Stačil ještě vyrobit a věnovat milované Mary prsten a zasnoubit se s ní, když vtrhl do sednice jeho nejlepší kamarád Bob Blenerhasset s jobovkou: „Legget mrtev, policie přichází, tady máš sto zlatých a koně a hybaj do přístavu Barrow, tam čeká loď!“ A tak se čerstvý snoubenec dostal až do Indie, kde se stal válečným zpravodajem. Britský generál si časem nechal vyprávět jeho příběh nenaplněné lásky a pomohl mu k návratu domů. Tam v roce 1849 takhle jednou popíjel koňak v hospodě *King's Arms in the Rock*, když okolo kráčel pohřební průvod. „Kdo zemřel?“, zeptal se. „Ále náká Mary O'Connor, co jí říkají Růže z Tralee, ještě jí nebylo devětadvacet!“, zněla odpověď. A Williamovi nezbylo nic jiného, než pravidelně navštěvovat dívčin hrob v *Clogherbrienu*. A časem se oženit, emigrovat do Ameriky, zplodit dvě dcery, rozvést se, vrátit se do Irska a uchlastat se. Nikdy prý ale nezapomněl na svou pravou lásku. Dožil v ubytovně staré Biddy v *Ashe Street*. 13. října 1864 zesnul a je pohřben vedle své „*Rose of Tralee*“.

Tolik ve zkratce chmurný příběh, který inspiroval výše zmíněnou skupinu traleeských bohatců k založení každoroční kulturní akce. Festival měl první ročník v roce 1959 s rozpočtem pouhých 750 liber. Napřed soutěžily jenom dámy z Tralee, později z celého hrabství, od roku 1967 se účastní ženy irského původu z celého světa, vybírané v postupně se měnícím systému předkol. V srpnu se koná finále, jehož vítězkou se stává dáma, která odpovídá požadavkům v písni: musí být krásná a fěr, stává se velvyslankyní Irska na cestách po světě. Festival se snaží být slavností aspirací, ambicí, intelektu, společenské odpovědnosti a irského dědictví, slavností moderních mladých žen.

Náš první výlet do Irska v roce 2011 jsme si načasovali tak, abychom mohli festival vidět. Bylo na co koukat! Ulice plné diváků, průvod, koncerty, spektakly všemožné.

Krásky mávaly, dirigentka couvala, kapela hulákala do noci na náměstí, které se jmenuje The Square, tedy česky Náměstí. Alespoň to nemusejí pořád přejmenovávat, že.

...

O dva roky později jsme vykonali již třetí spanilou jízdu na Smaragdový ostrov. Dorazili jsme i do Drumcliffu v hrabství Sligo s úmyslem navštívit hrob Williama Butlera Yeatse. Stáli jsme v zadumání nad místem posledního odpočinku velkého irského básníka, když se od brány hřbitova ozval zvuk brzdícího autobusu

a pak chichotání dívčího davu. Přepadové komando krasavic se hrnulo k nám. S nimi kameraman, jakýsi činovník a ještě jeden další. Tu nám došlo, že je zase konec srpna a že dámy jsou vyzbrojené šerpami s nápisy, které je usvědčují z účasti na festivalu Rose of Tralee, ročník 2013.

Dívky se chvíli hemžily okolo hrobu a vyslechly vlastenecké poučení o zde pohřbeném velikánovi. Protože u Růže z Tralee se nehodnotí jenom krása, ale i aspirace, ambice, intelekt, společenská odpovědnost a znalost irského dědictví, jak už jsem uvedl výše, mají účastnice festivalu během finálového týdne i vzdělávací akce (!). Soutěžící pocházejí z celého světa a pro některé z nich to možná byla vůbec první návštěva země jejich předků. Zpět ke kořenům, že ano.

Pánský doprovod měl s uspořádáním toho hejna slečen a paní dost velké problémy, ale nakonec se dílo podařilo. S otevřenými i zavřenými deštníky. A já jsem pro spanilomyslné čtenáře a čtenářky mezi Růžemi našel tu, která ročník 2013 vyhrála. Když jsem fotografii pořizoval, ještě jsme ani ona ani já netušili, jak to dopadne. Byla to Haley O'Sullivan z Texasu. Už Walda Matuška zpíval, že nikde kromě Texasu tyhle růže nerostou...

Nalezeno

OBVODNÍ NÁRODNÍ VÝBOR

V PRAZE 4

Datum: 18. II. 1960

Číslo: Přílohy

Káďena Janečková, nar. 27.12.1890,
vdova po řidiči Elektrických podniků hlav.města Prahy,
bytem Praha 4, Motol, pod Homolkou č.4, čp.176.

Všim: Žádost o zvýšení vdovského důchodu
podle vyhlášky ČUSZ čj.2/1-5046-14.12.1959

Radě Obvodního národního výboru
v Praze 4 - Kolářích.

Žádám Radu Obvodního národního výboru v Praze 4
o zvýšení vdovského důchodu Kčs 333.- na Kčs 420.- a svoji žádost
odůvodnuji takto:

Letošního roku dožiji se 60 let. Narodila jsem
v chalupnické rodině ve Zbenicích u Milína. Děti bylo 13. Proto jsem
již ve 14 letech odešla sloužit do Prahy a jako služka jsem pracova-
vala až do 33let, kdy jsem se provdala za Josefa Janečka, obuvnické-
ho dělníka a otce dvou šetrných dětí. Manžel před I. světovou válkou
se stal řidičem a průvodčím Elektrických podniků hlav.města Prahy.
Těsně před válkou se nám narodil syn Josef. Po celou první světovou
válku jsem zůstala sama se 3 malými dětmi, neboť manžel byl na frontě.
Po válce manžel dále pracoval jako řidič a průvodčí elektrických pod.,
až do roku 1933, kdy odešel do důchodu. V roce 1935 jako důchodce
zemřel. Od té doby žiji sama. Žádného majetku ani jiného příjmu než
vdovský důchod nemám.

Přestože podle výše uvedené vyhlášky, část A,
díl druhý, bod c/ - " k možnosti dětí přispívat důchodci na úhradu
osobních potřeb se zásadně nepřiblíží" - poznamenávám,

Můj syn Josef Janeček nyní již se mnou, ale
má svoji domácnost. Je od roku 1945 členem KSČ a pracovníkem stát-
ního aparátu. Je funkcionářem KSČ a ROH. Od roku 1939 se účastnil
boje proti okupantům, byl mu Ministerstvem národní obrany přiznan
charakter účastníka boje za národní osvobození a v roce 1949 byl
vyznamenán ministrem vnitra, pamětním odznakem druhého národního
odboje. Za pracovní zásluhy a jako vserádní funkcionář byl mu v
roce 1958 přidělen penkas na osobní výd. škoda 440. Čistý příjem
měsíční má Kčs 1.455.-. Přesto mě podporuje jednak tím, že ke mně
denně dojíždí, pomáhá mně uklízet domácnost, vaří mně jídlo, kupuje
mně lístky do divadel a kin a ketec v létě mně zaplatil plnou cenu
3 neddělního léčení ve Františkových lázních. A jinak se o mě stará.

Svoji žádost odůvodnuji hlavně tím, že vyhovuji
všechny podmínkám, které ustanoví UV KSČ ze dne 4. a 5.
března 1959 a na základě toho vláda ROH stanovila pro přiznání
zvýšení vdovského důchodu. Ve směrnicích vlády bylo na samém začátku
řečeno, že zvýšení mají být i v p r v ě ř a d ě důchody dělníků a
penzistů po nich, aby byly odstraněny neodůvodněné rozdíly mezi
důchody jejich a důchody ostatních zaměstnanců a aby důchody staro-
důchodců se ještě více přiblížily úrovni důchodů přiznaných podle
předpisů o důchodovém zabezpečení zaměstnanců platných od 1. ledna 1957.

Jako žena dělníka viz bod 15 výše uvedené vyhl.
jsem musela po celý život těžce pracovat. Vychovávala jsem syna, který
od mládí se účastnil boje proti fašismu, jsem stará 60let a nemocná.
Žádám o přiznání vdovského důchodu ve výši Kčs 420.- a pevně věřím

že Rada Obvodního národního výboru v Praze 4 Kolářích mně tento dů-
chod přizná od 1. dubna 1959, protože s neopodstatněných důvodů mně
nebyl přiznan bez zádoti, jak stanoví bod 6, díl druhý, část A výše
cit. vyhlášky. Za kladné vřízení mé žádosti předem radě ONV děkuji.

V Praze dne 14. února 1960.

v knize

Uličnímu výboru / k rukám soudr. Kolářové/

na vědomí a k laskavému podpoření mé
oprávněné žádosti o zvýšení vdovského
důchodu na Kčs 420.- měsíčně, vzhledem
k tomu, že má žádost je po stránce třídní,
politické a sociální plně odůvodněná podle
směrnice Ústředního výboru KSČ ze dne 4.5.1959
a projevu soudr. A. Novotného na tomto zasedání,
a že jsem byla opomenuta v roce 1959.

V Praze dne 14.II.1960.

Za Uliční výbor převzala:

At' si každej

Vyšlo:

Ještě koncem měsíce kokek – dubna, přijel do aulu Kenesaryho styčný důstojník Dolgov s nejpřísnějším nařízením. Kenesarymu byl předán se zpožděním jednoho a půl měsíce. V nařízení bylo uvedeno:

„1. Všechny kazašské auly patřící do orenburské gubernie a kočující kyrgyzskými stepmi, jsou nezadatelnou součástí Ruské říše. Jsou zdaněny jeden rubl a padesát kopějek ve stříbře z každé domácnosti.

2. Vzhledem k tomu, že kyrgyzské auly budou platit daně přímo do carské pokladny, je zakázáno vybírat od nich zjaket.

3. Všechny závažné trestné činy budou projednávány podle zákonů Ruské říše. Případy daňových úniků, které přesahují částku padesáti rublů, bude projednávat Pohraniční komise.

4. Je kategoricky zakázáno ukrývat zběhlé Rusy, Tata-ry a Baškiry. Takové osoby, které jsou v současné době v táboře Kenesaryho, budou předány orgánům Ruské říše.

5. Vzhledem k tomu, že Kenesary je poddaným jeho císařského veličenstva, je mu zakázáno mít samostatné jed-

nosměrné vztahy s osobami a zeměmi, které jsou považovány za nepřítelé.

6. Sultánovi Kenesarymu je od nynějška zakázáno přisvojovat sobě a svým příbuzným a blízkým osobám tituly a hodnosti, které nebyly poskytnuty Vládou jeho císařského veličenstva, a stvrzené jeho dekrety.“

Taky konečně něco o imperiální politice Ruské říše, neboť naše představy jsou pořád takové, že zatímco Západ vraždil a loupil a kolonizoval, tak matičky Rusi se vrhaly národy „osvobozené“ od své svobody radostně do náruče. Trilogie Iljase Jesenberlina *Kočovníci* byla napsána ještě v době SSSR, nicméně získala státní ocenění Kazašské SSR. Po rozpadu tohoto vehiklu kniha vyšla různě po světě, v angličtině s předmluvou jeho slunce prezidenta Nursultana Nazarbajeva (ve funkci je teprve od roku 1991). Kniha je „kronikou“ kazašského chanátu, je-

Taky konečně něco o imperiální politice Ruské říše, neboť naše představy jsou pořád takové, že zatímco Západ vraždil a loupil a kolonizoval, tak matičky Rusi se vrhaly národy „osvobozené“ od své svobody radostně do náruče. Trilogie Iljase Jesenberlina *Kočovníci* byla napsána ještě v době SSSR, nicméně získala státní ocenění Kazašské SSR.

vydává co chce...

Praha byla vždycky centrem, to se holt nedá nic dělat,
i kdyby z brněnské čáry udělali Příkopy.

hož oficiální nástupkyní je současná Republika Kazachstán. Do češtiny byla kniha přeložena ve spolupráci s Velvyslanectvím republiky Kazachstán v České republice (2016) a vyšla v nakladatelství Olga Krylova (<http://www.olgaoleg.cz/>).

Je to moc pěkný, ale třeba hned v prvním odstavci citace (nařízení... byl předán). Asi tak nějak, nějaké mouchy se vždycky najdou. A používat „strojové“ uvozovky v současnosti je důkaz, že to lámal nějak lamač ženských srdcí, ale ne profík (ostatně na webu se můžete podívat na obálky dalších knih z nakladatelství). I když, kdyby mě Turkmeni nebo Uzbekové přihráli takový nějaký kšeft, no nevím, jak dlouho bych odolával.

Vyjde:

Chystaná nová studie o českém literárním experimentu mění poněkud pohled na zdroje, odkud čerpají „zakladatelé“ tohoto žánru z 60. let. Například Ladislav Novák by asi těžko dospěl ke svým fonickým strukturám, nebýt Ladislava Klímy (*Soud boží*. 1. část tzv. Velkého románu. Praha: Pražská imaginace a Lege artis, 1991):

*Nuž vyplň prosbu hraběcího syna
opuť s ním sluj banditských tlachalů!
Nepůjdeš-li ty, půjde za mnou jiná,
však mor pak do tvých střev a výkalů, –
– Ralalů, dalalů, balalů!*

Ze starých letopisů

Praha byla vždycky centrem, to se holt nedá nic dělat, i kdyby z brněnské čáry udělali Příkopy. Stačí zalistovat v tom starém vopzlíkově Janu Jeníkovi z Bratřic (*Děvče a veselý pacholík*):

*Neboť je hej v tej Praze, Praze,
kdo má peníze, je blaze, blaze!
Dají tam piva, vína dost, ba dost,
užije jakou chce radost, radost,*

Pedro Rodriguez

A
Aurora

Amalgám

Jak nám prý Evropská unie s pomazánkovým máslem a tuzemským rumem zakázala taky amalgámové plomby. Příliš rychle se prý rozpadají; a dokonce škodí zdraví. Nu, vzpomínám si, jakým pro mne byly kdysi tajemstvím: když jsem, už ošetřený, směl za asistence zubní lékařky míchat pro spolužáky onu zvláštní směs tuhnoucí v dutinách jejich zubů. Dodnes nepochopiv, jak se z něčeho sypkého či vazkého může stát kovově tvrdé. Jak může několik o sobě nepevných složek vytvořit soudržný, téměř nedílný celek.

Přesto jsem o názvu recenze nového románu Jáchyma Topola ani chvíli nepochyboval – navíc jsem jej od počátku vnímal co poklonu jeho autorovi stejně, jako výraz rozpaků nebo pochybností adresovaných mým kritickým kompetencím, mojí disponibilitě. Umění zahlédnout v tříšti i chaosu podstatné, řekněme: to, co drží celek pohromadě. Asi jako když teprve na jaře objevíme pod notně již umazanou bělí dřevěné tyčky: umožňující sněhulákovi přežít občasně oblevy.

No jo, ono se řekne: Sněhulák. Ale z čeho všeho je vlastně poskládán!? – a kolik toho zůstává skrytého: přibaleno do sněhových koulí... Ono se řekne: Citlivý člověk. Jenomže – jak, proč, ke komu? Jenomže „píča není mejdlo“. A „realita nabírá vlastnosti snu.“ Takže „ladovskou krajinou“ prorůstají „montovny a sklady“. Jsme totiž v době postfaktografické, postpravdivé. V posthavlovské Evropě druhého desetiletí nového tisíciletí. Tam, kde v Sestře výbojně čněly ostrohranné kmeny, nyní unaveně stojí vyhnílá torza. Třeba takový klan Baštů...

A když už jsem začal o dřevním vrcholu a nyníšších látkových zdrojích Topolova spisování: Kdysi jsem totiž – proti mínění většiny kritiků – nad Sestru vyzdvihl Anděla: První z Topolových románů zdál se mi přes míru podléhat autorově radosti z fabulování, z nově objevených možností řeči ne-vázané, zatímco jeho novela – bytší na menší ploše – ukázala na zvlád-

nutí prozatérského mistrovství promyšlenou již kompozicí (včetně návratu a rozvíjení stěžejních motivů). V tomto punktu bychom Citlivého člověka mohli vnímat co návrat k počátkům; návrat ovšemže vědomý: syntetizující (klanovou i jinou) mytologii Sestry, práci s vizualizací představ (zřetelnější v Andělovi), na předchozím básnění ozkoušené rytmování řeči, schopnost prolnouti na malém prostoru několik stylových rovin (aniž to působí rušivě či nevěrojatně), radost z vyprávění jako radost z vymyšlení, vizi života jako cesty (:bloudění, nebo pouti) se zdánlivě nepatrným (při hlubším ponoru do textu nicméně čitelným) svazováním motivů, postav, epizod, dějových linií do smysluplného celku.

Jenomže nad tím vším naleznou ještě něco – čeho jsem si v dřívějším Topolově psaní tolik nepovšiml. Řeč je o – pro někoho – autorském nadhledu; nebo – pro jiného – o ironii. Jářku, abych vypadal učeně: o dvojí možné metatextovosti nového Topolova románu. Dvojí totiž... Neb ta první bavila mne převelice (byť jsem nebyl sto prozkoumat každíčkých z jejích záhybů), kdežto nad druhou jsem sice utrousil, že tedy ano, že v mnohém souhlasím, leč: že bych to asi řekl jinak – a hlavně jinde.

Tož začněme u ní a medle pravme, že se tu látkovým zdrojem stejně jako karikujícím zrcadlem stává právě aktuální společensko-politicko-kulturní situace (nejen) v Evropě a (nejen) u nás: Islamistický terorismus, uprchlické krize, lokální války, pronikání politických nebo kriminálních mafií z východu na naše území a domnělá služebnost některých našich politiků těmto struk-

turám. Nuže dobře, pokud je to výživné a nechává vyrůst novým možnostem rozvoje a výkladu příběhů: není nad ruského nacionalistu s českými kořeny. Pobaví nás a přinutí k zamyšlení: kdo všechno by se do jeho hroší kůže vešel. Nicméně epizoda s emírem Islámského státu, který mizí pod nánosem bahna dřív, než se stačil ohrát v lázních, končí vlastně před tím, než stačí vyrůst v pořádnou: grotesku. A „ubožáckými zemanovci“ bylo lépe vystlati novinovou publicistiku...

Trousil jsem kdysi kolem sebe bonmot, že literát, kudy chodí – tudy krade. Aby to neznělo jako z krimi-zpráv, upravuji druhou část svého tvrzení na: ...tam si nabírá. A Topolův záběr je v tomto ohledu věru široký. Už jenom ona posázavská krajina, známá nám z Morávka či Lady (a taky z Viewegha, a taky z Kohouta), kraj intelektuálů, trampů, disidentů i luftáků – jak je nyní u Topola podána? A jaká bohatýrská dobrodružství se v ní dějí? – Když jsem tak sledoval některé z Topolových postav s jejich příhodami; připadal jsem si občas jako v jednom z našich nepoznaně postmoderních (protože naší literární historiografii nedoceněných) literárních textů, v Kovtunově Pražské ekloze: přesazující dávná slavná tažení do času a prostoru Pražského povstání. U Topola ovšem: jako bys mysterióz-

ní (Lynch) či ironicky traktovaný (Tarantino) thriller zasadil ne snad do ladovské krajinky, ale rovnou do některého z Ladových obrazů (s vodníkem na vrbě, zříceninou na kopci a křivákem dobře skrytým v botě). Nu ano, včetně té „filmovosti“. Když jsem si četl ve zpomaleném záběru jediného výstřelu z utopeného ruského tanku, hnedle mne napadlo, jak dobře by to šlo převést na filmové plátno (a že jeho sledování bylo tu možná jedním z inspiračních zdrojů). Ovšemže je toho ještě více – a vzatého také z jiných kadlubů: takže nám stránkami parátují (v reálném životě literáti) Koryčan a Zoščenka a opilá Růženka na nich kopíruje osud staročinského básníka. A Lomoz leze na horu zvanou Lebka.

Nečekejme, že do tohoto mumraje autor dosadí nějaký pevný bod za nás. Rozřešení ani rozhrěšení nevnučuje. Morálka stojí mimo text; vlastně – nad ním. Citlivý člověk – kdo to vlastně je? Hlavní hrdina (s mluvícím jménem: Mour), zkrachovalý herec, kriminálník, narkoman a otrapa přece se však starající o své dva zřejmě postižené syny? Postmoderní švejk nabízející se svému okolí jako terč i šíp či luk, jako zpovědnice a rezonanční deska. Muž mnoha podob a převleků, především však člověk cesty – která je už už také trochu pouť? ...vědomá si svého cíle? A cesty – životem i krajinou – těch ostatních? Kurev toužících po lásce, manželství, po dítěti. Zlodějíčků bažících po velkém hrdinském skutku. Bludných těl, myslí a duší ptajících se po Bohu. Kdo z nich dospěje až ku přání Otce Halíka, a jedné z postav Topolovy knihy: „Chci, abys byl“? K přání, nikoli k jistotě...

K té koneckonců nedospěje ani náš citlivý člověk: ponechávající jedno z dětí v laskající péči kurev a odjíždějící před svými pronásledovateli (se druhým synem) na další z cest. „Naskoč, chlapče, říká táta vlídně a podává mu ruku. Tak jo.“ – končí kniha, ne však její příběh. Ten totiž musíme dožítí a dopovědět v sobě. Aniž nám autor vnucuje, kam, s kým a za čím se vlastně máme vydat.

Takže mu nakonec odpouštím leckterou nuceně vtipnou, přes míru šroubovanou a tudíž i frázovitě znějící pasáž – například: „Všude tu vyvstávají epidemiekreativní komáři a mušky mrtky, až k vegetativnímu blaženství se sytící olysalou psí mršinou.“ A konstatuji, že si pozici žhavého kandidáta na letošní Státní cenu za literaturu věru že zaslouží.

Ivo Harák

Jáchym Topol: Citlivý člověk. Torst, Praha 2017.

Sesterský

Vydávání krásné literatury je součástí literární kultury a k ní patří i základní zákonitosti kultury knižní. Ty se rovněž nápadně i nenápadně proměňují, k lepšímu i k horšímu, už jsme si například zvykli na to, že skoro v žádné beletristické novince nenarazíme na doslov, velice nelibě však snášíme skutečnost, že ubývá i záložek. To se týká i vydání Citlivého člověka, nejnovější knihy Jáchyma Topola v Torstu: dokonce i ti, kdo jsou s autorovým dílem obstojně obeznámeni, by si určitě pokaždé rádi připomněli alespoň elementární bio- a bibliografická fakta o spisovateli. Když prý tvůrce tuto svou knihu psal neméně než osm let, jak se jmenovala ta předchozí? A jak ta předtím? Pokračujme: kdy se Topol narodil? Copak to všechno a všichni čtenáři vědí z hlavy a copak nosí v příručním zavazadle Slovník české literatury, aby si vše důležité v něm zakrátko vyhledali? Navíc slovníky setsakramentsky rychle zastarávají.

Bohužel nám nakladatelství v mírně řečeno poněkud bombasticky či přexponovaně napsaném textu na zadním přebalu sděluje všehovšudy tolik, že to je nový Topolův román, což je dosti skoupá informace. Dále se v tomto textu praví, že jde o „politický román ze současnosti“. Co když však nejde? Co když to není žádný politický román, byť v něm také ono politické je přímo i nepřímo zastoupeno? Co když je to jiný žánrový výtvar? Vždyť vzápětí se tu dočteme, že román je i „chytře chlípny“ (bude opakem nechytře chlípny nebo hloupě chlípny?) a zároveň „přísně organizovaný“. A že v něm, nastojte, jde o „nacházení Boha v nejpustších brlozích“ a že zde „i v těch nejšílenějších pasážích oživující ingrediencí láska anebo touha po ní“. Slova, samá slova, šroubovaná slova! Je-li tomu přesto tak, potom by mohlo jít o knihu na pokraji kýče, a byl-li by to opravdu kýč, pak by Jáchym Topol nic takového určitě nenapsal.

Nabízí se tu ještě jedno zajímavé žánrové označení: prý autorův Citlivý člověk představuje „zemitou

grotesku“. To je sice trochu v rozporu s uvedeným „nacházením Boha“, zrovna v zemitých groteskách zpravidla k ničemu takovému nedochází, ani v tematické, ani ve filosofické rovině, leč může na tomto šprochu být i pravdy trochu. Dozajista však ni na lékárnických vážkách či vahách literární kritiky zřejmě neodhalíme žádnou žánrovou definici tohoto díla mající konečnou a nezvratnou platnost. Snad s jedinou výjimkou: nepochybně jde o ryzí postmoderní vyprávění, odkazující více než zřetelně k poetice osmdesátých a devadesátých let minulého věku, které se ovšem vyznačuje četnými přesahy. Některý z nich může více nebo méně inklinovat i ke zmíněné „grotesce“, jiný zase k ryze křesadlovsky sžíravé a sršaté parabolé, jejímž prostřednictvím se zrcadlí soudobé lidství v jeho všednodenních projevech. Řečeno slohem a stylem třeskutě akademickým, jde o lidství těkající na příslovečném dnu společnosti neboli „tam dole“ – jenomže co je dole, jak odjakživa víme netoliko z esoterických pojednání, to je i nahoře.

I kdybychom se k vzápětí vyslovenému konstatování obraceli zarputile zády a zastírali si zrak přímo umanutě, vyhnout se mu mohou pouze ti, kdo neznají dosavadní Topolovu literární tvorbu: totiž určitému srovnání či alespoň porovnávání Citlivého člověka s kultovním autorovým románem Sestra, s knihou, která v nedovtipnými kritickými zavrhovými „devadesátkách“ představovala svého druhu zjevení nejenom české literární postmoderny. Dozajista Jáchym Topol během uplynulého dvacetiletí napsal a vydal pěknou kupičku knih, jed-

román o před-apokalypse

nou více, podruhé méně zdařilých, leč teprve Citlivý člověk je dílem, které si z hlediska poetiky a estetiky zmíněné srovnávání se Sestrou jednoznačně zaslouží. Bez emocí lze dojít k závěru, že je to druhá velká spisovatelova románová syntéza a že stejně jako jiné jeho knížky mohly vyznívat jako jakýsi dovětek k Sestře, nyní se role poněkud obrátily či pozměnily a můžeme na ně nahlížet jako na předstupeň k Citlivému člověku: vskutku není náhoda, že na něm prozaik pracoval delší dobu.

Se zjištěním, že jde o post-postmoderní román, pochopitelně nevystačíme. Nicméně neberme ohled na to, že protagonistou knihy se stala i Sázava, rozuměj řeka Sázava, tváří v tvář epické změti vyprávění se měnící z regionální říčky v magický veletok lidských osudů i lidské duchovní bíd, neboť můžeme zdůraznit jiný žánrový moment: Topolův Citlivý člověk je z určitého pohledu i tím, co se kdysi teoretiky pojmenovávalo „román-řeka“ – a je i víc než tím. Takový román-řeka má epické těžiště jako kdyby ve stavu permanentní záplavy: valí se po ní či v něm učiněná množina scén, výjevů, figurek a figur, postav i postaviček, epizod klíčových či epizod zbytečných; opět akademicky řečeno se veškeré velké dějiny se v tomto románu přímo dychtivě noří do takzvaných malých dějin a ty se zase posedle zahryzávají do dějin takřkajících velkých. Dere se nám na jazyk někdejší proslavené dictum Václava Černého z let šedesátých, v souladu s nímž jsme nyní v pokušení napsat o nové Topolově próze, že je to „román téměř veliký“. Je, vskutku a je, přestože k onomu „téměř“ se ještě vrátíme.

V přívalu a přílivu nejrozmanitějších parafrází, parodií, travestií a stylizací by neměly zaniknout autorovy pasáže směřující k aktuální politické satíře. Ta někdy rychle zastarává, pochybujeme však, že to bude i Topolův případ. Stačí připomenut jeho burleskní líčení, jak probíhala návštěva pana prezidenta v Posázaví a copak tam ten páníček z Pražského Hradu z pusy vytrousil. Promluvil o budoucnosti české země – a kam se na to hrabe Sibylino proroctví! Zvíme o jeho slovech z Topolova podání, že „se nemusíme ničeho bát, neboť s panem čínským a panem ruským prezidentem rozhod-

li, že nádherná česká zem uchráněná cizáků bude proměněná v ráj“. Nebude tu střelnice ani tankodrom, ani koncentrák, ani robotárna, ale „prachatý Číňani a Rusáci sem budou jezdit na kanikuly a prazdniky a bude tu spousta grilobarů, lyžovaček, kolumbarií, sálů voddechu a taky heren a kasin...“ Co tedy máme dělat? Nuže, na výzvu pana prezidenta „nahlásit své děti do hotelových, průvodcovských, jazykových a lokajských přípravků“. Bude jich arciže zapotřebí. A to prý nás zachrání, poněvadž přijde a nastane „nová ruská válka“. Její počáteční symptomy však nyní raší už i na březích Sázavy, a to stále patrněji především v duších a myslí tamějších lidiček.

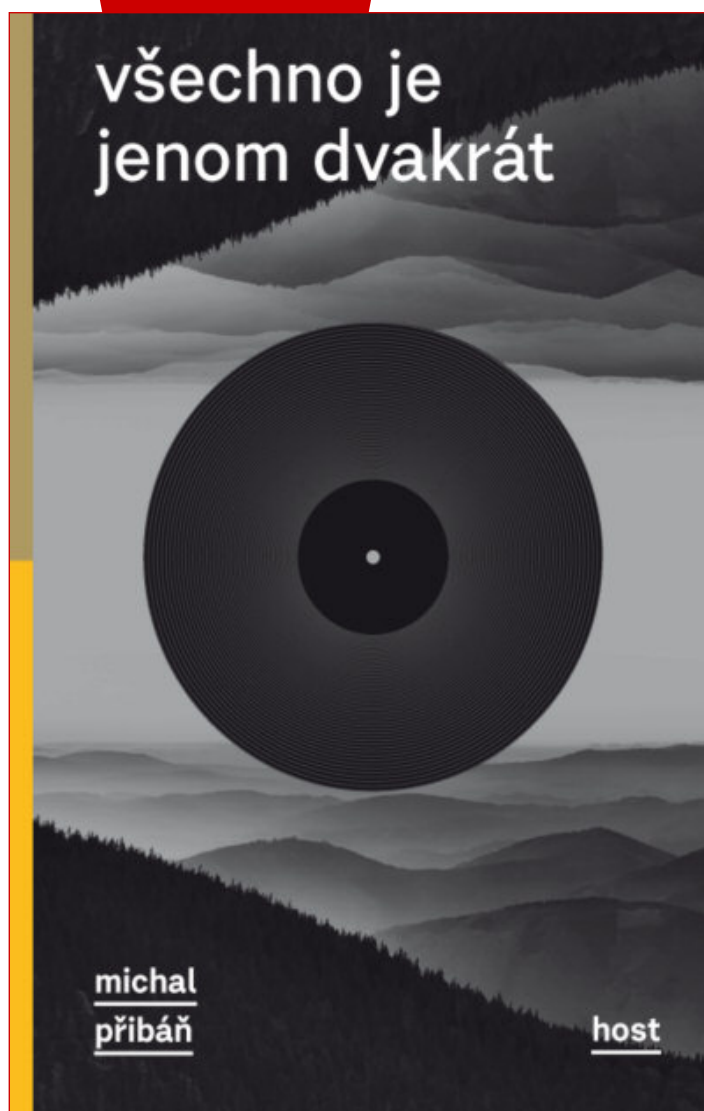
Proč ale máme za to, že tento nepochybně velký čili významný a vrcholný román Jáchyma Topola, přímo ohromující jazykovou expresivitou a lyrizovanou exaltací při postihování peklička v nás a pekla kolem nás, je přece jenom pouze „téměř velký“? Zkusme to naznačit alespoň oklikou: nedovedeme si představit, že by některý pražský redaktor (či redaktorka) vykázal spisovatele ze dveří s tklivým redakčním příkazem a pokynem: „Zkraťte to aspoň o sto stran, pane Topole. A ty si někde vydejte jako samostatnou knížku.“ Krátit Citlivého člověka je sice věc skoro nemožná, v čem se však skrývá zapeklitý oříšek: spousta vynikajících scén a znamenitých výjevů by záčila v románu přinejmenším jako světlo ranní, kdyby nebyla překrývána a přehlušována uragánem vypravěčského výraziva. Jistěže šlo o autorův záměr, zvolil metodu románu-řeky se zvichřeným proudem vyprávění, není však každý literární kritik, aby z vln velepečlivě pinzetou lovil jednotlivé perličky a perly, zvláště je-li jich více než přemnoho. Žel o to víc leckdy takto přemnoho zanikají. Ano, opravdu je to „román téměř velký“ a takto téměř velký román se v našich končinách může objevit jedinečně výjimečně. Z úcty k němu neváháme s uznáním prozradit, nakolik výmluvná je závěrečná věta Citlivého člověka. Zní: „Tak jo.“

Vladimír Novotný

Jáchym Topol: Citlivý člověk. Torst, Praha 2017.

Román

Vím, je mnoho měřítek, jimiž lze vymezit kvalitní literaturu, prózu. A vím také, že to, které před vás medle postavím, je málo vědecké, špatně uchopitelné, přespříliš subjektivní. A přesto: Pokládám za dobré také knihy, které jsem rád četl a nerad dočítal. S nimiž jsem svedl souznít také proto, že jsem v nich směl kráčet po svých cestách. Jež mi nenabízely hotová řešení, ale toliko prostor k zamyšlení. Knihy, které tak nějak musely být napsány. Neúplná, zajímavá, cudná vyznání. Za nimiž ale tušíš spoustu práce stavebné a formulační – neboť nápad možná vytryskne ve chvíli co plamen pokropený benzínem, leč pro rozměry románové je možná důležitější strážce plamene, který ví kam a které dřevo přiložit, aby oheň nevyhasl.

Umím si dobře představit spory naší literární kritiky o to, zda-li románová prvotina Michala Přibáně není od deváté kapitoly (tedy od onoho fantazijního převrstvení) kaší nastavovanou otrubama. Nu, pokud nebyly předešlé stránky pečlivě přečteny... Já si naopak až tady uvědomil, že poctivý autor začíná stavět teprve tehdy, má-li hotový plán celého domu. Aby věděl, kam cihly – sklo – kam panely. A zdrží-li to jeho práci? (Sama kniha vznikala déle než deset let.) Třebas mu to umožní, aby nepsal jen ze sebe a za sebe. Je tedy Všechno je jenom dvakrát románem generačním? – Pokud se něčím takovým může stát ne jen vyznání, ne jen zpověď, ale především dlouhá tázací věta...

Neříkám, že je všechno dokonalé. Jistě bych ocenil mnohovrstevnější a plastičtější jazyk: prostý občasných klišéovitě frázovitých; rytmicky nepřesných vyjádření: „Svět byl atraktivní. Privatizovalo se, zakládaly se živnosti. Rozpadal se komunismus. Zakládaly se strany.“ „Měla písmenkové tričko hustě popsané názvy různých světových měst, ve kterém mi zůstala v paměti.“ Přemíra (epizodních) postav a faktů text neúměrně prodlužuje; ač chápu realistic-kou motivací takového jeho ukotvení (listuje stránkami prohlížel jsem si turistickou mapu Krkonoš a vzpomínal na své tamní pobyty), tvrdím, že zkrácení – znamenající významovou, dějovou, rytmickou koncentraci – by mu přesto prospělo. Neruší mne ani mi nevádí sám fantazijní závěr knihy; a mám-li k němu jisté výhrady,

generační?

směřuji tyto jednak k nedostatečnému využití možností, které tato žánrová proměna skýtá, jednak k výrazovému i významovému rozostření, k němuž v závěru Příbáňova opusu dochází.

Jenomže nad tím vším zaváží prožitek z plnohodnotné, nikterak nešizené četby. A při tom, věda, že autorem je literární historik a editor, bys k textu přistupoval s jistou skepsí. Nicméně v něm nenajdeš ani chladného kalkulu ani neumětelství (drženého nad vodou leda vyčtenými moudry či odjinud převzatými postupy). A když už si stýská, že by řeč mohla být květnatější či vícevrstevná, přiznávám zároveň, kterak Příbáň svede jejím sotva znatelným odstíněním vyjádření rozdíl mezi tím, co postava touží udělat – a co udělat může a tedy vykoná (mezi vnitřním monologem postavy a skutečnou její promluvou). Raději hned napíšu, že toto odstiňování (patrně také v dialogích mezi postavami a v posledku vytvářející překvapivé stejně jako sémanticky nosné pointy rozhovorů) zdá se postupně čím dál zřetelnější – jak Příbáň roste (jako autor) se svojí knihou a stále lépe umí využít všechny prostory jinak dosti úzkého kluziště.

Román Michala Příbáň se nicméně dožaduje čtenáře pečlivého. Takového, který svede z útržků, ze zdánlivě volného zřetězení představ, vzpomínek, promluv / časových a dějových pásem stvořit ucelenou mozaiku, do níž postupně (byťsi na přeskáčku) doplňuje jednotlivé kamínky. Nevěda, zda některý z nich nebude muset posléze vyhodit (ukáže-li se nepadnoucím) či přemístit jinam. Samy kameny zdají se zprvu opracovány ku značné své hodnotě; takže někdy až se značným odstupem pochopíš, že sis to nabarvené sklíčko spletl s českým granátem.

Míním, že právě toto patří k autorově strategii. Nutící tě znovu a znovu vážit i rozvažovat. Kolikrát jen jsi na stránkách jeho knihy upozorňován, že něco, mnohé, všechno je jinak! Snad právě pro tu nejistotu váhám, zda mohu Všechno je jenom dvakrát nazvat románem generačním?

Pokud mi tento otazník škrtá obdobná zkušenost člověka prožívajícího dětství i první lásky za tzv. normalizace a dospí-

vajícího v časech sametové revoluce, teprve postupně se dozvídajícího o zradách vykonaných jeho blízkými či přáteli (na jeho přátelích či blízkých), uvědomujícího si, že svoboda volby znamená také možnost omylu či křivdy, neschopného porozumět svým dávným kamarádům a láskám (vlastně ani sobě – před lety), protože – jako hrdinové Kunderovi – ne-totožného se svým někdejší já, přeče jej o to zřetelněji vykreslí vědomí všeho toho, co jsem (ne jen o hlavním hrdinovi-vypravěči Příbáňova románu / redaktorovi a vysokoškolském pedagogu Pavlu Klimešovi; a ne jen o sobě) výše řekl.

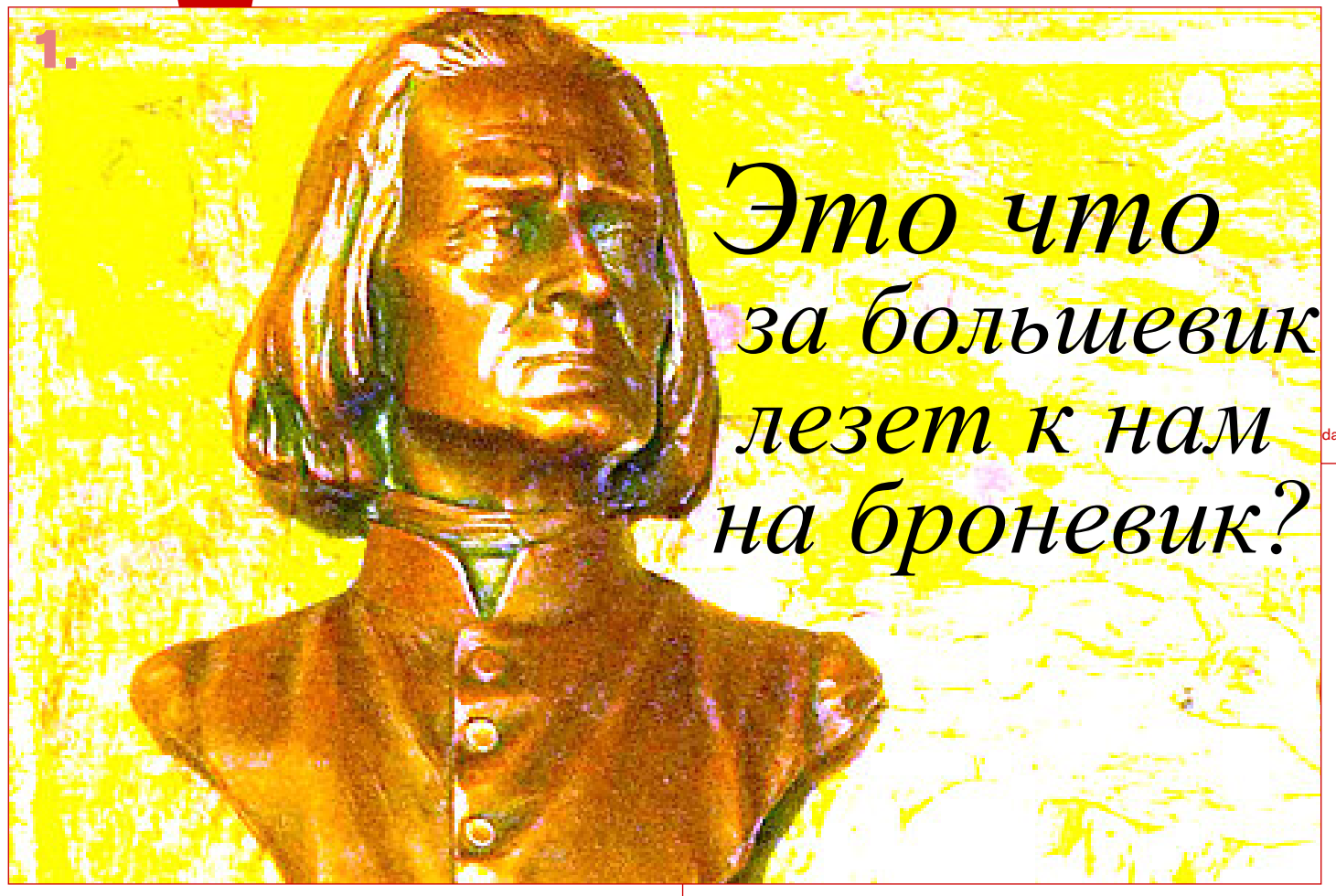
Ne jen za svých poutí krajinou Krkonoš se totiž Příbáňovi hrdinové setkávají s mnohými rozcestími. Smíme soudit i bez úplné znalosti faktů? Není láska cit do značné míry sobecký? A je-li, smíme jej ještě nazývat láskou? Nakolik umíme vstoupit do dějin? A nakolik jsme těmito nesení, ať děláme cokoli? Bývá nalézání současně vždycky opouštění, zisk ztrátou; pomáhající jednomu ubližujeme druhým? Není každá výpověď jen marným pokusem alespoň dotknouti se pravdy? ...takže k nejvyššímu a nejbližšímu porozumění dochází dotykem, mlčky?

A pokud zabloudíme: Vracíme-li se na dávná místa – po každé to bude další a nová cesta. Právěže... Těžko hovořit o generačním románu tam, kde musíme na každou z otázek a výzev odpovídat sami za sebe. Kolik lidí tolik cest; zpívá se v jedné dávné písničce. „V téhle zemi jsme přeče vždycky každý trochu pachatel a trochu obět.“ „Zločinci ani hrdinové starých časů dávno nikoho nezajímají.“ – tyto Příbáňovy řádky беру trochu jako provokaci. Po dlouhé době se chystám si dnes večer přečíst Škvoreckého Obyčejné životy. Pořád nám zbývá naděje poslední: „...a odpusť nám naše viny.“

Ivo Harák

Michal Příbáň: *Všechno je jenom dvakrát*. HOST. Brno 2016. 1. vydání. Náklad a cena neuvedeny. 471 stran.

A Liszt a Wagner... v Piešťanech

2.

*Кепку
с пуговку
носит,
букву «р»
не произносит,*

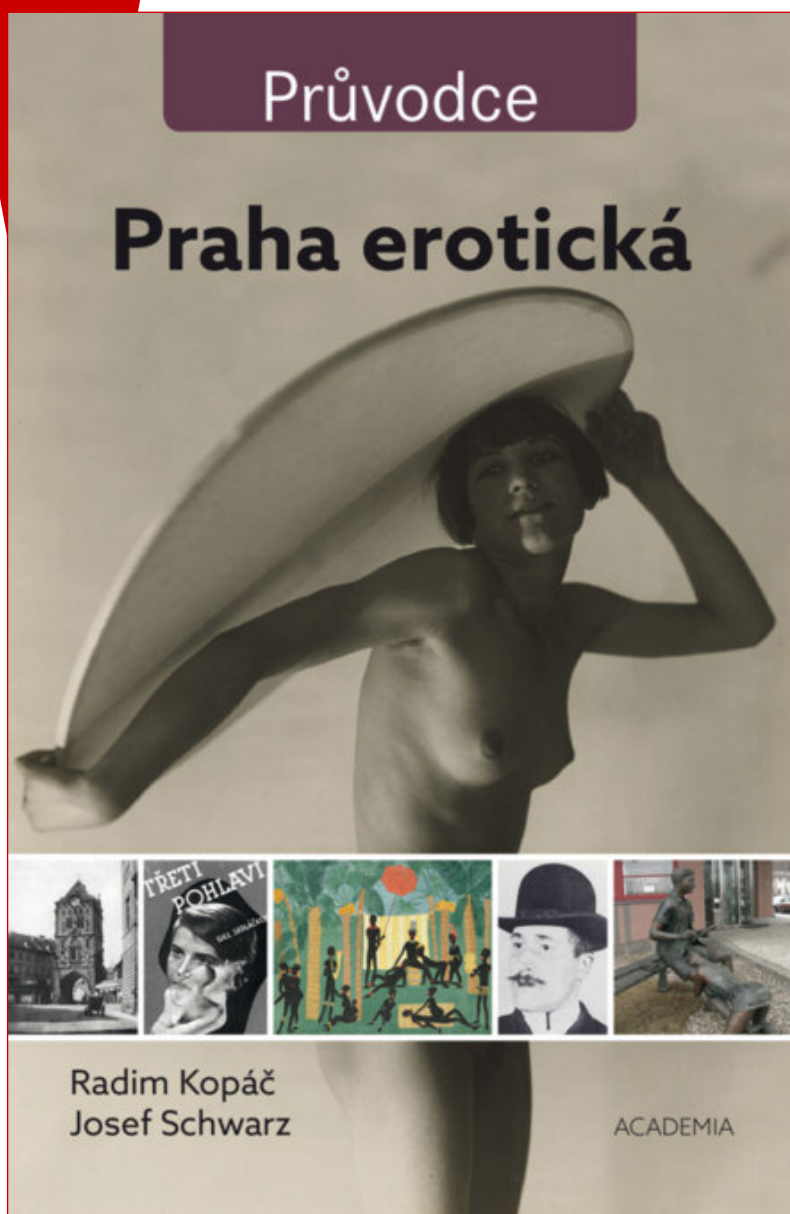
3.

*с кверху
поднятой
рукой,
догадайся,
кто такой!*

A
uroraNakladatelství **Academia** doporučuje

Radim Kopáč, Josef Schwarz:: Praha erotická edice Průvodce

Kam chodil v Praze za nevěstkami Franz Kafka? Kdo byly „Mucha Girls“? O čem snil Jan Zrzavý? Kde tančila v městě nad Vltavou „Bronzová Venuše“ Josephine Bakerová? A kde byl „záchod sebevrahů“? Na tyto a řadu dalších otázek odpovídá slovem i obrazem kniha Radima Kopáče a Josefa Schwarze *Praha erotická*.

Erotika v názvu pokrývá tentokrát podstatně větší území než běžná slovníková definice. Zastřešuje širokou škálu odstínů a poloh, od galantního náznaku po explicitní pornografičnost. Samozřejmě s tím vědomím, že žádný objekt není galantní ani pornografický sám o sobě – takovým se stává teprve v individuálním pohledu toho, kdo se dívá, kdo čte.

Čtenář, respektive divák má v průvodci na výběr z maximálně širokého a různorodého materiálu. Osoby, místa, události. Sto jednotek. Znamé i neznámé. Spjaté s literaturou, malířstvím, fotografií, filmem, hudbou, architekturou, ale i s obecnějšími kulturními nebo společenskými fenomény. Časovým rámcem je 19. a 20. století. Výběr podle gusta.

Procházce zdar!

Jaroslav Seifert a nevěstka

2 Břetislavova (číslo nezjistitelné), Praha 1

Na počátku dvacátého století fungovaly v → **Břetislavově** ulici tři nevěstince: v čísle 4 (provozni Kateřina Dvořáková), v čísle 6 (Barbora Tůmová) a v čísle 12 (Marie Porthayová). „Kamarád, který seděl ve škole vedle mě“ vzpomíná **Jaroslav Seifert** (1901–1986), „vyprávěl mi o malé uličce na Malé Straně, které se říká Umrličí, kde je několik vykřičených podniků s lehkými děvčaty. Dívky prý nesmějí vůbec vycházet a jsou přísně střeženy. Chodí tam hlavně opilí maďarští vojáci. Slečny, jak se jim tam říká, jsou v ranních nedbalkách, sedají vojákům na klín a vojáci je líbají, kdykoliv se jim zachce.“² Bylo před koncem první světové války a tehdy sedmnáctiletý mladík, budoucí laureát Nobelovy ceny za literaturu, se rozhodl, že musí uličku navštívit.

Když ji prošel celou odspoda nahoru na Jánský vršek a zpátky, „zaslechl jsem tiché zaklepání na okno. Musil jsem se tam podívat. Záclona se rozhrnula a u okna stála dívčina s tmavým copem přes rameno. Překvapeně jsem strnul. Když zpozorovala můj ulekaný pohled, usmála se a něco mi říkala. Ale já hlas za sklem neslyšel. Ulička je tak úzká, že stačily dva kroky a byl jsem na druhé straně. Lze ji snadno přeskočit. Znovu, tentokrát již klidněji, podíval jsem se do zavřeného okna. Dívka byla pohledná, aspoň se mi to zdálo. Usmívala se na mě laskavě, takže strach ze mě trochu spadl. Jakmile poznala mou bojácnou váhavost, jediným gestem rozepjala bílou blůzu. Zdálo se mi, že jsem leknutím rychle zbledl, aby se mi hned potom vhrnula opět prudce krev do tváří a já jsem se zděšeně díval do okna na obnažené dívčí prsy. Stál jsem zmateně, jako by vedle

2 Jaroslav Seifert: *Všecky krásy světa*, in: *týž: Dílo Jaroslava Seiferta, svazek 15*, Akropolis, Praha 2015, s. 176.

Jaroslav Seifert kolem roku 1920
(autor foto neznámý; Památník národního písemnictví – literární archiv)

mě uhodil do dlažby blesk. Dívka se na mě usmívala a já se zapotácel. Trvalo to jen pár vteřin. Mezitím se dívka opět zvolna zapínala a pokynem ruky zvala mě dovnitř.“³

Básník tehdy utekl. Ale po čase zjistil, že se mu obraz polonahé dívky v okně zařídil do paměti natolik intenzivně, že se musí na místo vrátit:

„Jak se mi zdály cudné a panensky zardělé ty dva oblé květy, kterými zvolna rozkvétá dívčí tělo vstříc lásce, když čas dětství se přiblíží k polyhlivé hranici ženství. Netoužil jsem po ničem jiném, než abych mohl mezi ně položit hlavu a přitisknout ústa k té rozkoši i k té vůni. [...] Ještě mnoho dní bloudil jsem v těchto končinách. I školu jsem několikrát zameškal. Dívku jsem však nespatriil. Okno bylo němé a slepé. [...] Touha mě nutila. Až se odvážím a stisknu kliku, bude pak už všechno snadné. Jen těch pár kroků! Zavřu oči a sevřu rty. Však je to jen několik vteřin! S tímto odhodláním přišel jsem až k domu. Na jeho prahu našel jsem však cizí stařenu. Zpozorovala ihned můj strach a mé rozpaky a chytila mě za rukáv, aby mě vtáhla dovnitř. Bezzubou hubou šeptala mi cosi oplzlého o krásných slečnách, které jsou uvnitř a které čekají, až si některou z nich vyberu.“⁴

Jenže básník utekl i napodruhé. A znovu se vrátil:

„Tentokrát však, jakmile jsem vešel do ulice, uviděl jsem před domem, do kterého jsem měl namířeno, na dlažbě zase tlustou krysu. Vlekla v zubech něco špinavého. Zpozorovala mě ihned, ale klidně se zastavila a růžovým okem se na mě pomalu dívala. Teprve po malé chvilce přehoupla se přes kamenný práh a zmizela v chodbě, do které už bych byl možná vkročil. S ošklivostí jsem se odvrátil a už jsem tou

3 Tamtéž, s. 177.

4 Tamtéž, s. 178–179.

5 Tamtéž, s. 179–180.

uličkou nikdy pak nešel. Ale ještě dlouho jsem byl přesvědčen, že už nikdy v životě nepotká mě takové štěstí a že už nikdy nespatriím něco tak záračně překvapivého jako toho krásného dne v zaprášeném okně truchlivé Umrličí uličky na Malé Straně, když kvetly v dubnu téměř všechny stromy ve staré Seminářské zahradě a bylo tak pěkné.“⁵

To setkání bylo pro Seiferta iniciační. Podobně jako Nezvalova zkušenost zpracovaná v *Sexuálním nocturnu*. Podobně jako zkušenost Jindřicha Štyrského popsaná v titulu *Emilie přichází ke mně ve snu*. *Všecky krásy světa* dopsal Seifert v polovině sedmdesátých let. Šedesát let po své trojí návštěvě Umrličí uličky. Věnoval jí čtyři strany textu. Poslední z tamějších sexuálních pracovníků pak portrétoval Edgar Dutka v knize *Matka vzala roha* (2016).⁶

6 Edgar Dutka: „Povídka malostranská“, in: *Matka vzala roha*, Prostor, Praha 2016, s. 107–113.

Franz Kafka erotický

3 Celetná 3, Praha 1

Zkraje roku 1913 si **Franz Kafka** (1883–1924) zapsal do deníku: „Záměrně chodím uličkami, kde jsou dívky. Vzuřuje mě to chození kolem nich, ta vzdálená, ale přece jen existující možnost s jednou jít. Je to sprosté? Nemám ale nic lepšího a provádět to mi připadá v podstatě nevinné a nepůsobí mi to takřka žádné výčitky. Chci jen ty starší, tlusté, v staromódních, ale díky různým doplňkům nakonec přece jen zdobných šatech.“⁷ V říjnu 1911 se roze-psal konkrétněji: „Předpředevčirem v bl[ordelu] Suha. Jedna Židovka s úzkým obličejem, či lépe s obličejem, který přechází v úzkou bradu, ale rozmáchně vlnitým účesem je roztahován do šířky. Troje malé dveře vedoucí zevnitř budovy do salonu. Hosté jako na strážnici na jevišti, vždyť nápoju na stole nikdo skoro netkne. Ta s plochým obličejem v nepadnoucích šatech, které se začínají vlnit až úplně dole při obrubě. Některé teď i dřív oblečeny jako loutky z dětského divadla, jaké se prodávají na vánočním trhu, tj. polepené rýšky a zlatem a s přistehnutými šaty, takže je lze jedním rázem strhnout a ony se pak člověku v prstech rozpadnou. Hostitelka s matně plavými vlasy, bezpochyby pevně přetaženými přes hnusné předložky, se svisle trčíím nosem, jehož směřování je v jakémsi geometrickém vztahu k povislým prsům a sešněrovanému břichu, stěžuje si na bolest hlavy, vyvolané tím, že dnes v sobotu je velký ruch, a nic z toho.“⁸

Kafka byl pravidelným návštěvníkem vybraných pražských hampejzů po celou dobu svého dospívání, tedy zhruba v první dekádě dvacátého století. V letech 1896–1907 bydlel v → **Celetné 3**, v letech 1907–1913 pak v Pařížské 36, takže to měl blízko jak ke zmíněnému Janu Schuhovi (psáno i Šuhovi nebo Suhovi)

7 Franz Kafka: *Deníky 1913–1923*, Nakladatelství Franze Kafky, Praha 1998, s. 36.

8 Franz Kafka: *Deníky 1909–1912*, Nakladatelství Franze Kafky, Praha 1997, s. 74.

18

Franz Kafka v roce 1906
(foto Sigismund Jacobi)

20

na roh Benediktské a Dlouhé, tak třeba k Abrahamu Goldschmidtovi do Kamzíkové. Na Kaffkově počínání nebylo dobově nic výjimečného: Mládencům byly předmanželský sex i onanie zapovězeny, takže návštěva nevěstince jim zbývala jako poslední možnost. Zajímavější jsou literární přepisy milostných a erotických dramát, naplněných zvláštní netečností přecházející v ryze existenciální hnus, které Kafka včlenil do svých próz, třeba *Nezvěstného* (1927) nebo *Zámku* (1926).

V *Zámku* píše:

„Na zeměměřiče jsem docela zapomněla,“ řekla Frída a položila svou malou nohu K. na prsa. „Nejspíš už dávno odešel.“ – „Ale já ho neviděl,“ řekl hostinský, „a byl jsem skoro celou dobu na chodbě.“ – „Tady ale není,“ řekla Frída chladně. „Možná že se schoval,“ řekl hostinský, „měl jsem z něho takový dojem, že se od něho dá leccos čekat.“ – „To by si snad přece jen netroufl,“ řekla Frída a silněji přitiskla nohu na K.-ovo tělo. Bylo v ní něco veselého, volného, čeho si K. zprvu vůbec nevšiml, a docela neuvěřitelným způsobem to propuklo, když najednou se smíchem řekla: „Třeba se schoval tady dole,“ sehnula se ke K., rychle ho políbila a zase vyskočila a zarmouceně řekla: „Ne, není tady.“ Ale i hostinského slova byla překvapující: „Je mi velice nepříjemné, že nevím s jistotou, jestli odešel. Nejde jen o pana Klamma, jde o předpis. Ale předpis platí pro vás, slečno Frído, stejně jako pro mne. Za výčep ručíte vy, ostatní dům prohledám ještě sám. Dobrou noc! Pěkně se vyspěte!“ Ještě snad ani nevyšel z místnosti, už vypnula Frída elektrické světlo a byla u K. pod pultem. „Můj miláčku! Můj sladký miláčku!“ šeptala, ale ani se K. nedotkla, ležela na zádech, jako by láskou omdlévala, a rozpřáhovala ruce, před její blaženou láskou byl čas asi nekonečný, spíše vzdychala, než zpívala jakousi písničku. Pak se vytrhla, když K. zůstával tichý a zamyšlený, a jako dítě ho začala tahat: „Pojď, tady dole je to k udušení!“ Objali se, drobné tělo žhnulo v K.-ových rukou, převalili se několik kroků dál v mráкотách, z nichž se K. neustále, ale marně snažil vyvážnout, temně

19

narazili do Klammových dveří a zůstali ležet v loužičkách piva a všelijaké nečistotě, jež pokrývala podlahu. Tu uplývaly hodiny a hodiny společného dýchání, společného tlukotu srdcí, hodiny, v nichž K. neopouštěl pocit, že bloudí nebo se ocitá v tak vzdálené cizině jako ještě nikdo před ním, v cizině, kde ani vzduch nemá stejné složení jako vzduch doma, kde se člověk samou cizotou musí udusit, a proti jejímž nesmyslnému vábení se přesto nedá dělat nic než jít dál, dále bloudit.“⁹

V *Nezvěstném* Kafka pokračuje na podobnou notu:

„Jednou však řekla: ‚Karle!‘, a jak stále žasl nad nečekaným oslovením, vedla ho vzdychajíc a pitvoříc se do své komůrky a zamkla. Vzala ho kolem krku, jako by ho chtěla uškrtit, a zatímco ho prosila, aby ji svlékl, svlékla ve skutečnosti ona jeho a položila ho do své postele, jako by ho od té chvíle nechtěla už nikomu dát, jen ho hladit a opatrovat až do skonání světa. ‚Karle, ach, ty můj Karle,“ volala, jako by ho viděla a ujišťovala se, že jí patří, kdežto on neviděl dočista nic a cítil se nespůj v té spoustě teplých peřin, které nastlala asi schválně pro něho. Potom si k němu také lehla a chtěla na něm vyzvědět nějaké tajnosti, ale on jí nemohl žádné sdělit, a ona se žertem či doopravdy zlobila, trásla jím, poslouchala, jak mu bije srdce, pak nabídla svoji hrud, aby si také tak poslechl, ale nedokázala k tomu Karla přimět, tiskla nahé břicho k jeho tělu, šmátrala mu rukou mezi nohama tak odporně, že se Karel otrásl, až se mu hlava a krk svezly z polštářů, pak do něho několikrát břichem strčila – bylo mu, jako by byla částí jeho těla, a možná z toho důvodu se ho zmocnila strašlivá bezmocnost. S pláčem se nakonec vrátil do své postele, poté co mnohokrát vyslovila přání, aby se znovu setkali.“¹⁰

9 Franz Kafka: *Zámek*, Odeon, Praha 1989, s. 51–52.

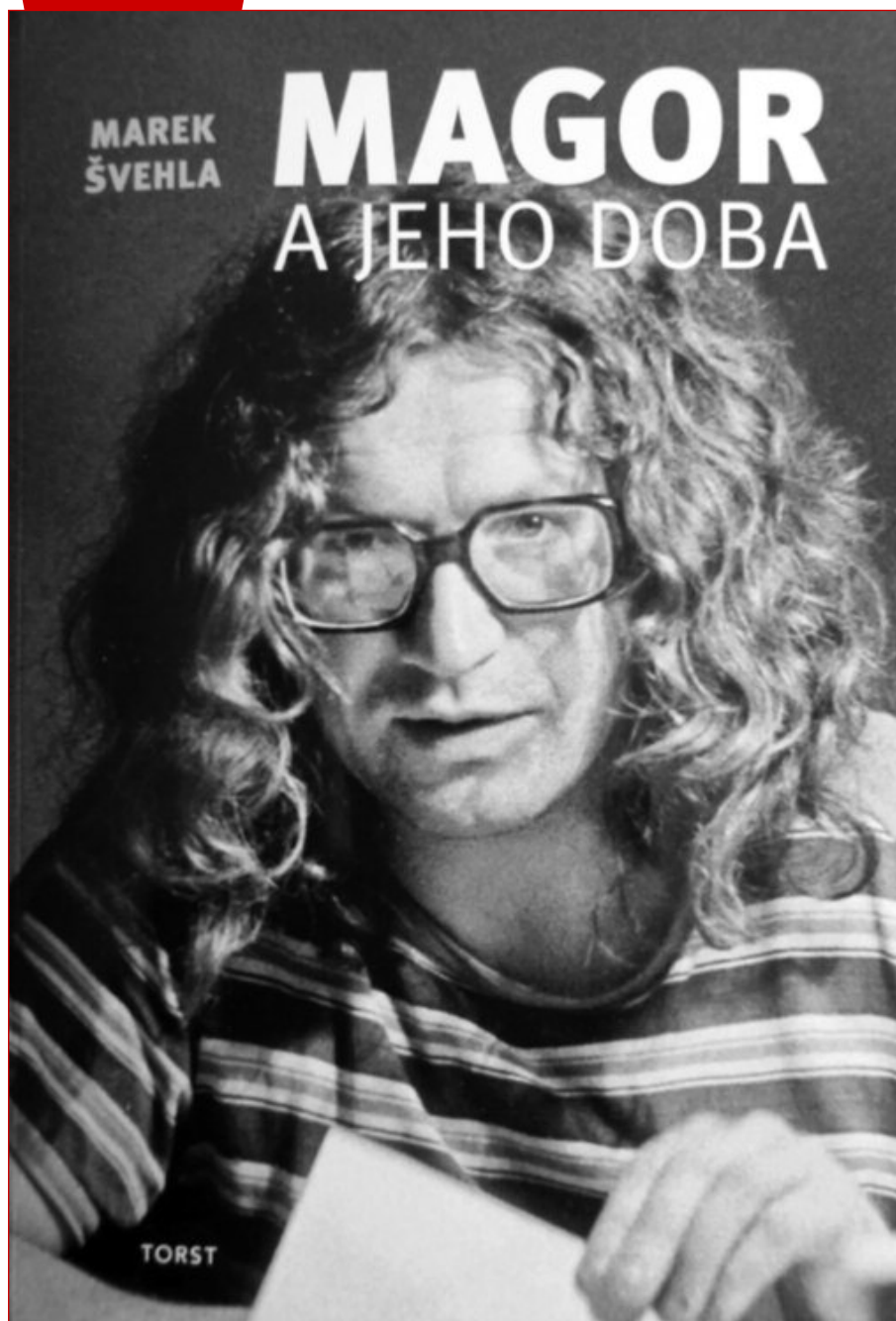
10 Franz Kafka: *Nezvěstný (Amerika)*, Labyrint, Praha 2003, s. 32–33.

21

Nakladatelství Torst vydává

Marek Švehla: Magor a jeho doba

Obsažný, střídavě a přitom velice čtivě napsaný životopis jedné z nejvýznamnějších osobností českého kulturního a společenského života druhé poloviny dvacátého století. Přibližuje detailně Jirousův život od dětství v Humpolci, přes studia v Praze, jeho vztahy s českými výtvarníky v šedesátých letech a soužití s rockovou skupinou The Plastic People of the Universe. Především ale popisuje Jirouse jako strůjce unikátní, na státu nezávislé undergroundové kultury i pozdější mnohaleté věznění a následky, jež mu způsobilo. Životopis navíc v širokém záběru zachycuje dobu, v níž I. M. Jirous žil, a jeho vztahy s řadou významných osobností českého veřejného a kulturního života. Vzniklo tak jedinečné historické panorama doby zobrazené skrze Jirousův život. Kniha zaujme nejen zájemce o moderní české výtvarné umění, rockovou hudbu, literaturu a politickou perzekuci u nás v letech sedmdesátých a osmdesátých, ale každého, kdo chce hlouběji pochopit novodobé dějiny a kulturu naší země. Je doprovázena desítkami unikátních fotografií ze života I. M. Jirouse i dalších osobností a jmeným rejstříkem.

Na hradu Lemberk (1970)

Rodný list z roku 1949

Československá republika

Disloc: Město Křivá.

Polst. okres: Humpolec.

Vikarát: Lívnice n.š.

Soudní okres: Humpolec.

Fara: Humpolec.

Š. J. 285/49.

Rodný a křestní list

Město: Humpolec. Kniha: O. List: 386. Poř. čis.: 217.

Den, měsíc, rok	narození	23. září 1944 t. j. tisício devěte set čtyřicet čtyři.
ku	roku	10. říjen 1944.
Jméno křtěného		Bernard David, kaplan.
Jméno a příjmení křtícího		Ivan Martin Jírouš.
Náboženská		římskokatolická
Pohlaví		mužské - ženské
Začal		manželské - manželské
Místo narození (číslo domu)		Humpolec - nemocnice.
<p>OTEC (jméno a příjmení, občanský, povolání, bydliště, příp. místo narození a jméno rodičů)</p> <p>Josef Jírouš, katolík, berní úředník v Humpolci, č. 488, manželský syn Josefa Jírouše, rolníka v Želči, č. 62 a Anny, roz. Hruškové z Hlavatce, č. 43.</p>		
<p>MATKA (jméno a příjmení, občanský, povolání, bydliště, příp. místo narození a jméno rodičů)</p> <p>Bohuslava, katolička, manželská dcera Josefa Hodače, truhláře v Humpolci, č. 488 a Marie, roz. Petanové z Vinaře.</p>		
Porodní asistentka		MUDr. Jan Melichar, Primář v nemocnici.
Každí		František Jírouš, rolník v Želči, č. 62. Berta Kopecká, vdova po truhláři v Humpolci.
Prostředky		

Na účel tohoto vlastnoručně podpisu podepsaného a úřední razítko

Děkaný: farář úřad v Humpolci dne 21. května 1949.

L. S.

Křížovnický kalendář v hospodě
U Městské knihovny (1972)

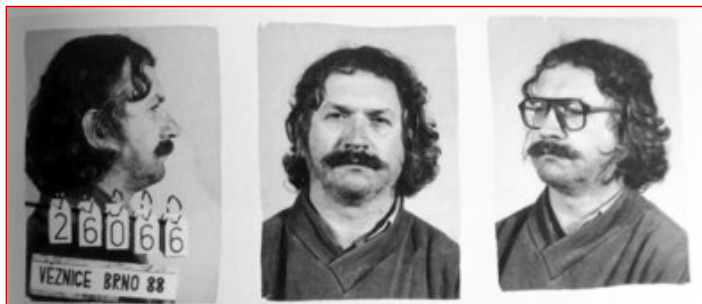

Vratislav Brabenec, Jiří Kabeš, IMJ
a Václav Havel při III. festivalu druhé kultury

S manželkou Julianou a dcerami Martou a Františkou ve Staré Říši (1986)

Ve Staré Říši (2000)

Na fotografiích z brněnské věznice (1988)

V Knihovně Václava Havla 13. 10. 2011

A

urora

Lapači
prachu
**Lucie
Faulerová**

Románový debut Lucie Faulerové je nesentimentální a drásavá prozaická výpověď o dnešní mladé ženě – o jejím „ne vztahu“ k dětem a k mateřství, jež je únikem ze samoty a dosažením doživotní moci ovládat někoho druhého. Jsme svědky postupně vyjevovaného komplikovaného sesterského vztahu, mezilidské poziční bitvy plné opakovaných prostředků, pastí a nášlapných min. Střetávají se zde dva přístupy k životu – život mateřský jako naplnění a život opevněný proti „vetřelcům“ zvenčí. To, co je považováno za normu, a to „nenormální“. Hlavní hrdinka se postupně propracovává k nevyřčené a vnitřně potlačované pravdě, za níž její matka dostane dlouholetý trest vězení, dcera v útěku před sebou samou a před skutečností ji nenavštěvuje a deformuje při tom v sobě celou minulost i přítomnost v nevyřčeném pocitu viny. Jde o nelíbeznou, hlubokou, věrohodnou a napínavou prózu, odvážnou v otevřenosti výpovědi.

Vypadáš nějak zvláštně,“ zkoumá mě Dana, když konečně zaparkuje Markovy golfové hole vedle stolu. Buď jsem ztratila schopnost číst mezi sestřinými řádky, ztratila schopnost dešifrovat její maskovaná slova, anebo je výjimečně její nějak jen nějak a zvláštně jen zvláštně.

„Zvláštně jak?“ zatřesu nechápavě hlavou.

„Já nevím,“ řekne a stále mě studuje, zatímco noří pytlík s čajem do hrnku s horkou vodou. „Vypadáš...“

Čekám a zvednu obočí. Její pohled mi začíná být krajně nepřímý. Jako by měla uhodnout, jakým způsobem trávím noci, jako by se jí mohlo podařit nahlédnout do té černý jámy, jakkoli je to absurdní, nemůže, nemůže si to vůbec představit, nemůže, těžko by kdy mohla, ale přesto znejistím, snad bych se i zastyděla, kdybych si ještě pamatovala, jak se to dělá.

„Děje se něco?“ zeptá se, když jí neujde, že se bezděčně ošiju a cuknu hlavou.

„Děje.“

„A co?“

„Neustále se něco děje, ne? Jinak by se zhroutil vesmír nebo tak něco.“

Její dychtivý výraz plný očekávání, že se s ní podělím o střípek ze svého života, se promění v pohrdlivý a otrávený, to sis mohla myslet, co ségra? Hlava sem, hlava tam, pytlík s čajem v jejích prstech se jako beztvaré jojo noří do hrnku a vynořuje ven. Soustředěně ho sleduje.

„Jíš?“ ptá se dál.

„Jako zrovna teď?“

„Přestaň ze sebe dělat debila,“ řekne rychle, tak nějak automaticky. Zarazím se. Ta její věta se mi ještě asi dvakrát přetočí v hlavě a pak mě z toho něco vyruší a já si uvědomím, že je to můj smích, Dana ke mně nechápavě zvedá oči a já se slyším, jak nabírám na hlasitosti i intenzitě.

„Co děláš?“ zeptá se mě způsobem, jako bych právě vyskočila na stůl nebo řezala do stolu kapesním nožkem. Trochu nejistě se pak usměje, i když usilovná snaha to potlačit se jí nedá upřít. Zasyčí na mě, ať se trochu ztiším, ale tím jenom fouká do plamínku, a nakonec se nechá stáhnout, nakonec v tom jedem spolu a já už snad ani nevím, čemu se směju, snad ani ona neví, čemu se směje, a je to docela jedno. Hlasitě si pak vydechnu, jako bych doběhla osmistovku, ona si pod stolem rovná imaginárně pomačkanou sukni a chvíli je klid. Chvíli.

„Ale já to myslím vážně, vypadáš čím dál nezdravěji.“

„Měla jsem střevní chřipku, psala jsem ti to.“

„A bylas už někde s těma zádama? Sedíš tady zkroucená jak paragraf.“

„Můžeš toho nechat?“

„Čeho? No promiň, nemůžu projevit starost?“

„Starost?“ Pleskneš mě pravítkem přes záda? Řekla jsem to nahlas? Řekla jsem nahlas, že jsem to řekla nahlas?

Zírá, jako by se snažila zařadit si do paměti, odkud se známe, jako kdyby se snažila přijít na to, kdo jsem.

Zašeptá něco jako ježišikriste, Anno, vytáhne dokonale vylouhovaný pytlík s čajem a odloží ho, řádně vyždímaný pomocí lžičky samozřejmě, na podšálek, opře se do židle a za dvě vteřiny má na práci sledovat falešný suk na falešném dřevě falešného stolu. Což jí nevydrží moc dlouho a já zjistím na jaký seriál se mám začít koukat, jak vypadá jejich nová sousedka, její fascinující vyprávění o životě matky tří dětí a manželky jednoho slepičího hovna naruší Karolína, když za ruku přivede Marka.

„Mami, Mára chce napít.“

„Mami, Máa ce apí,“ opakuje Marek. Celé to odehrají ještě tak dvakrát třikrát, zaseknutá páska, než sestra stihne odejít k baru pro džus.

„Máa ce apí,“ řekne mi Marek a zakoulí na mě modrýma očima. Díváme se na sebe, významný pohled z očí do očí, chvíli mi to připadá, jako bychom byli sobě rovni, těžko říct, kdo se snížil načí úroveň. Marek tu podobnost zjevně necítí, protože když zjistí, že jeho sestra ho tu nechala napospas žízni a mně a utekla si zpátky hrát

a on se nemá za koho schovat, začne nathovovat.

„Ani na to nemysli,“ procedím skrz zuby. „Jako bych toho sama neměla dost.“ Kdo by hádal, že toto doporučení nezabere? Naštěstí sestra už mu nese džus, jakmile si strčí brčko do pusy, na svoje plány ohledně hysterického záchvatu ihned zapomene.

A pak si toho všimnu.

„No, takže kde jsme to skončily,“ řekne sestra, když Marek zase odběhne.

„Ty si ze mě musíš dělat srandu,“ vyjde ze mě.

„Proč?“ vzhledne ke mně.

„Ty si ze mě musíš dělat prdel.“

„Co to zas meleš?“

Natáhla jsem se přes stůl, abych jí rukáv vyhrnula o něco výš. Modřiny byly ještě s tmavě rudým nádechem, čerstvé jako raní rohlíky. Zčervenala ve tvářích a rukávy si překotně začala stahovat až k dlaním a chytat se za cípy jak puberťačka.

„To nic není,“ pohodila bradou. „Ne, fakt, nekoukej na mě tak, vypadá to hrozně, já vím, ale není. Víš, že se mi modřiny dělají hned.“

Popadnu ji znovu za ruku. Rychle, aby nestihla cuknout. Stisknu ji. A zatlačím. Tlačím jí na všechny modřiny, co se jí dělají hned, možná dokonce dřív, než na ni vůbec člověk šáhne, tlačím jí na ně, ať si nána pitomá, nána pitomá, nána pitomá uvědomí, že ji to bolí.

„Co děláš? To –“

„Co? No?“ pobídnu ji s palcem zabořeným do její kůže, namísto toho, co by dokončila větu o tom, že ji to bolí – protože kdyby teď byla její ruka pískovec, zbyde po ní jenom prach, je teda víc než jasné, že ji to bolí –, se přestane bránit. Povolí křeč a zadívá se na mě. Klidně. A možná jemně pokývne hlavou. Ne ze strany na stranu, ale nahoru a dolů. Jako kdyby to pochopila. Pustím ji a opřu se do židle. Zadívám se k ohradce, Zdenda stojí a pozoruje nás.

„Oni o tom nevědí, to bych nedovolila,“ řekne Dana, jako by mi četla myšlenky.

„Tak to jo,“ usměju se, „ono to vlastně stojí celý na tobě a na tom, co dovolíš.“

„Je to jiný než u našich, i když si myslíš, že ne,“ zkusí to znovu. „Nechci ho omlouvat, ale –“

Ale děláš to.

„Ale děláš to.“

Je mi sedm a sleduju stínohru velký stín versus malý za skleněnou výplní dveří dětského pokoje, výplní s vybroušeným vzorem čtyřlístků. Větší stín obřímá všemocnými rukama svírá titěrný krk toho malého. Pu-chššš. Držíme se s Danou za ruce, klečme v rohu u botníku. On před námi vláčí její tělo po podlaze jen za vlasy, pračlověk v jeskyni, a Dana vyskakuje ze země a vrhá se bez rozmyslu mezi ně, dostává ránu zprava zleva zprava zleva, aha!, tak od tud to její věčný kroucení hlavou, a nakonec ji otec, tak automaticky a aniž by vynaložil jakoukoli námahu, odmrští zpět ke mně do rohu mezi polobotky a holínky.

„Anno, co ti je?“ učtila jsem pro změnu sestřinu ruku na své. Bylo mi osmadvacet a seděla jsem v kavárně. Rychle jsem stáhla svou dlaň zpod její a otřela si oči a tváře.

„To se mi teď děje furt, slzí mi oči. To asi kvůli tomu věčnému zírání do monitoru v práci.“ Víím, že se na mě dívá, tuším, jak se na mě dívá, ale oči k ní nezvednu.

Pak něco řekne. Tak potichu, tak ti chounce... ale já ji neslyším, smrkám. A ona to nezopakuje. Mohla jsem ji naprosto snadno neslyšet. Mohla jsem ji naprosto snadno neslyšet, pomyslí si Anna, ale skutečnost je taková, že svou sestru slyšela velice zřetelně. Řekla jí: jsi jí vážně podobná. Přehluším to další salvou nevкусného hlasitého smrkání. Ale nepřehlušíš, chechtá se vypravěč.

„To už je tolik hodin?“ vyděsí se sestra, když se podívá na svítící displej telefonu, co se rozvibruje po stole. „Anno, budu muset jít, mám ještě něco domluveného.“

„Kdo to je?“ hodím bradou k telefonu.

„To?“ zvedne obočí a odmítne hovor.

„Jeden... člověk,“ řekne a už se zvedá, aby si

z opěradla židle vzala kabát a přivolala své potomstvo.

„No tak to je šikovnej člověk, že umí vytvočit číslo,“ utrousím, Dana se roztěkaně usměje a loučí se.

Přemístím se k baru a zabručím na číšnici s vyčesaným ohonem a ostře růžovou rtěnkou poslední objednávku. „Perlivou, nebo neperlivou?“ zeptá se.

„Čistou,“ řekla jsem nechápavě.

„Pardon, chtěla jste...?“

„Vodku,“ zopakovala jsem svou objednávku a odolala pokušení na ni vypláznout jazyk, když si mě měřila přes pult dost jednoznačným výrazem, který po střetnutí s mým také dost jednoznačným výrazem vyměnila za poněkud nepřesvědčivý úsměv.

Když pak odcházím, mám dojem, že periferně zahlédnu Zdendu venku před obchodem. V první chvíli tomu nevěnuju pozornost, protože už periferně nezaregistruju ani sestru, ani ostatní děti, když ale zaostřím, uvidím, že je to skutečně on, a ne sám, ale s nějakým chlapem. Malý Zdenda s cizím chlapem, který je k němu skrčený, ohýbá se v páteři a rukama se opírá o kolena.

„Máte problém?“ říkám nahlas ještě dřív, než k němu stihnu dojít. „Hele! Mluvíím na vás.“

„Prosím?“ otočí na mě hlavu, ale zůstane ve svém postoji.

„Zdendo, kde je máma?“

„Vevnitř. To je strejda,“ řekne Zdenda, který zřejmě ucítí potřebu objasnit situaci.

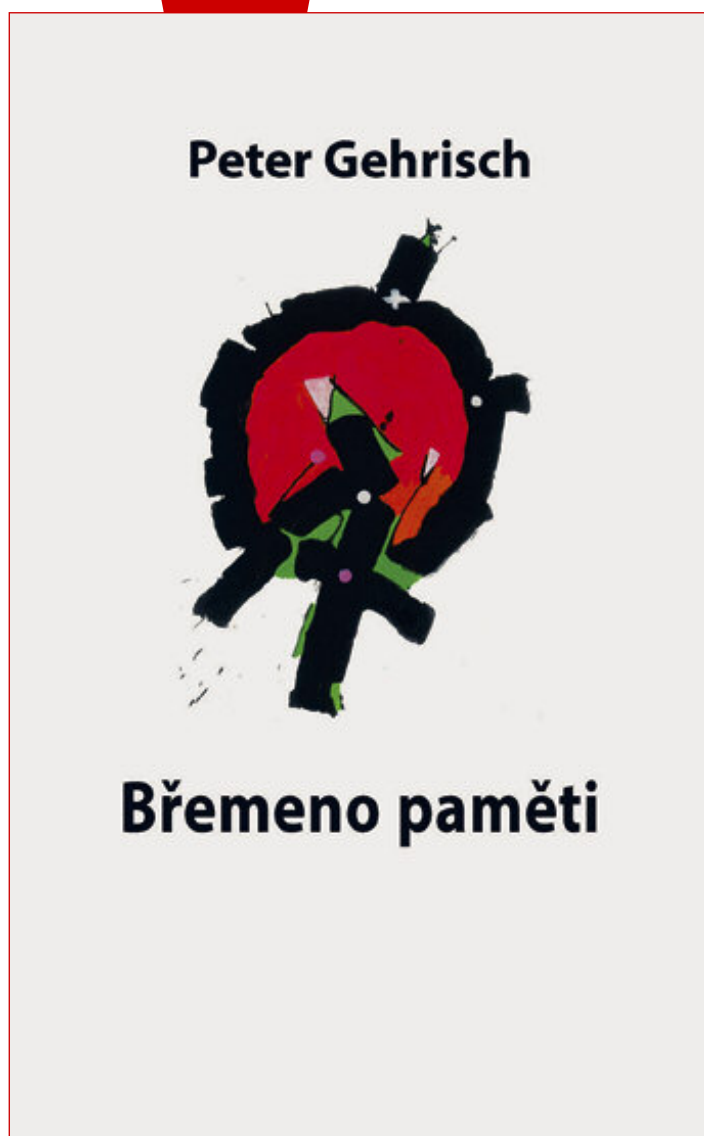
„Jo, to je chvíli každé, co tady děláš bez mámy?“

„Vy jste Anna?“ zeptal se ten chlap a narovnal se. Jako by přede mnou najednou vyrostl, jako když se díváte na jednu z těch prezentací, co se posílají mailem, na které vám v pár vteřinách zrychleně představí postupnou rekonstrukci Eiffelovy věže nebo vám před očima vyroste stéblo trávy, rozpukne z kořene a natáhne se do výšky. A ještě k tomu na vás hledí. Jak na ducha.

Břemeno paměti

Peter Gehrish

Poznatek

Datlovo bubnování

Pod kopulí kostí
Údery

Do dubových kmenů
Prolezlých
Červy

Malomocenství
Se zažírání
Do srdce

Bubny
Proti líhni
Strachu:

Můj slovem zraněný
Verš

Časný podzim
Drží své sítě napnuté

Moje princezna se stáhla
A sídlí v ozvěně
Vzdálených myšlenek

Jako světlem zalitá louka
A budiček kohoutů
Lomoz ve chlévě, bučení dobytka
A obrovské houfy čápů
Pokrývající nebe
Probouzejí vědomí: kdysi
Bylo přeci
Tak jasno

Denní hvězdné dukáty –
Světlem označené
Listoví
Ještě svědčí o sluneční fanfáře

A píseň zvonů visí ve vzduchu
Jako vánek se nese přes pole

Zářící aura pohádek mi řekla
Zpívej tvá ústa
Se opět
Uzdraví

Peter Gehrisch (* 1942, Drážďany) Německý básník, spisovatel, překladatel, vydavatel literárního časopisu Ostragehege. Vystudoval němčinu a etiku na Pedagogické škole v Lipsku a Technickou univerzitu v Drážďanech. Byl učitelem na večerních školách a gymnáziu. V letech 1993 a 1996 byl iniciátorem německo-polských literárních dní. Společně s fotografem Christianem Borchertem vydali publikaci *Drážďany. Let do minulosti.* (1993). V roce 1996 založil časopis pro literaturu a umění **OSTRAGEHEGE** a do roku 2006 byl jeho šéfredaktorem. Později vydal několik básnických sbírek, knihu krátkých próz, dva romány, obsáhlý soubor překladů polské poezie a samostatně překlady básní Cypriana

B. T.

Byl jsem to opravdu
Já?

Jevištní výtvarník v
Düsseldorfu Gdaňsku
Jižně od prokletí a touhy po dálkách?

Na vrcholku
Revoluce
V čase vraždy Kurta Eisnera?

Unikl
Jsem tenkrát
Přes moře

Které mě konfrontovalo s realitou:
Pevnina –
Obklopená nedozírnou zdí

Tak se mi tedy povedl útěk!
K nepřijatelným
Obyvatelům džungle

Prostá pravda
Pochází odsud

Kamila Norwida. Se svou polskou manželkou žije
v Drážďanech a ve městě Lwówek Śląski, kde spolu
organizují mezinárodní
festival poezie. V roce
2008 mu bylo uděleno
čestné občanství města
Lwówek Śląski.

*

Jednou – v Berlíně – na mě z pomníku zíral
Vilém II.
Polekaně jsem jeho pohled opětoval:
Mám lepší brýle! Rozeznám
Pochybné historie
Zlato a otroctví
Stromy
S oběšenci...

*

Nejsem B. T.
Jmenuji se Hal Croves
Jsem Torsvan
Nebo hamburský celník

Jsem sto postav – duchů!
Závrať
A vzrušující houpání měsíce
Jenž se mi vysmál:
Nieistniejący jesteś!

Poláku! Volal jsem na něj –
Kam směřujeme
Na těchto zbývajících prknech?

(Považoval jsem je za svět!)

A sklouzl jsem
Do vypravěčského
Vězení
(Vůdci chtějí – já tam patřím!)

Norwidovy romantické cesty

Paměť – bašta

Ve které se schovávají mrtví

Zadrž – běda! – už vstávají:

Mickiewicz Krasiński Lelewel

Maria Kalergis

Se zhoupne v bocích

Houf ctitelů

Za ní táhne

Podél italského pobřeží

Do Herculanea Luccy Albana

Na Vesuv

A ona prošumí knihovnami

Sloupovými chodbami barokních soch

A zrcadly

Vše je oslněno

Ach – zní na zasažených místech – ty

Vyhlížíš boha?

Zabývej se Platonem

Tam je celá mizérie

Zaznamenána *Co je vlastně teď*

Ve státech špatného

A do výšin stoupá balon

Zavadí o vrcholek hory

Kde Mojžíš

Rozvíral tykadla touhy

Po okřídleném

Duchu –

Ptačím?

Vlastní tváře?

Při svém sestupu vidí:

Egyptské tele shromažďuje stádo

Zde tedy je tvůj bůh!

Když svět – tak prosím! – dlážděný

Bohatstvím a slávou!

Ógygia

Ostrovy pobřeží

Rozhovory s bláznem

V úžině

Tak nás vítr rozsévá

Bohové!

Vím

Je to jen útěk z mocnější

Reality

Neboť – já vždy zůstávám

V půli cesty

Se svými mrtvými

Ostrovem

Osazeným cedry a citróny

praménky pořadím čtyři tam čirou plynuly vodou

A výsměchem větru

Kalypsó

Jsem příliš unavený pro přijetí darů

Které nazýváš spánkem

A šumem větru

Spojujícím

Sen s činy?

Tenkrát jsem byl obklíčen

Makovou pevností

A stále ještě spím

V uších alarm

Dostanu se tak

Na svůj ostrov

Do zdánlivého obrazu

Který jsi přikrášlila?

Den německé jednoty

V konspiraci

S bamberskými rytíři

Jsem překročil konečně hranici

Učebnice

Nová Evropa byla

Vyhlášena

Blahobyť

A cestování

Jdu podél aseptických cest

A narazím

Na zahradní trpaslíky z hlíny

Předvádějící Hitlerův pozdrav

Hleď: každý

Za plotem

Se vytahuje

Ve své monstrózní bezvýznamnosti

Rádoby básníci

Oslnění třpytem a zářivou reklamou

Prozkoumávají lexikon rýmů

Na běžnou řečnickou figuru

Jako důkaz své důležitosti

U slavnostního stanu čtu heslo

Pivní pěnou ozdobených

Barbarů:

Svoboda místo socialismu

Potácím se k vetché soše

E. T. A. Hoffmana s akty v podpaží

Na kterou plivají

Prostořecí špunti

Procházím novým portálem:

Zas

Jen škola

Ideál

Je veden
Obraty
Kvapných letů a
Švitořením ptáků
Které ti ukazuje mezisvět:

Echa a hry... řízené
Pudy
Toulavý let včel na polích
Netopýry
V jeskyních

Sáhneš-li po větvi
Zachytí tě fata morgána

Jsou to však relikyt smyslů
Které vzlouznou do šumu
Nespočetných řek

I sám
Tančící jazyk
Směřuje k břehům které
Jsou
Nevysvětlitelné

Všechno poznání je jen fragment
Ptáci opodál
Fantomy jeskyní v Platonově podobnosti
Panorama z křídel větrných mlýnů pastvin a lesů
Vše je nedokonale naskicované
Nadpozemské
Naivita

Získaná v třpytu tvé jedné
Vteřiny bytí
Která ti mezitím připadá nekonečná

Odysseus naslouchá sirénám

Zacpěte si voskem
Uši!

Provaz pro mě –
Spoutejte mi ruce a nohy!

Tak mohu podat svědectví
O prozpěvování a šustění peří
Mléko snu – tinnitus – věčný spánek!

Neboť za důkazy o času se platí
Pyramidy – ballabile
Figur – několik století světla –
Kastrovaných trpytivým srpem
Sfáté světlo zplození
Stříká

Skákej! volají okřídlené panny
Lov lesk! Sbírej sluneční a měsíční
Kyz

Astrální
Šperky z perel
Slyšíš cinkání? Blázne! Jsou to
Tvé okovy
V žaláři lebky

S každým slovem jsem

Zmatený

Mé bohatství se nepozorovaně obrátilo
K vnímání
Mylo se v abecedě
Nosilo
Korzet
Gramatických slovních bandáží

Odnaučil jsem se svému rozumu
Osvěta
Mě poučila o použití
Gumové šňůry

Natahoval jsem ji a natahoval
Otázky
Se mi katapultovaly do tváře

Překlad

Milan Hrabal,

jazyková spolupráce:

Ilona Martinovská

*Z připravované knihy Peter Gehrisch: Bře-
meno paměti, kterou letos vydá Městská
knihovna Varnsdorf.*

Inventura

Všechno, co můžu říct, je všechno, ale nemám slova, aspoň se nesměju do dlaní a neřvu do klobouku, když mluvím, zatímco ztrácím každým slovem každý den, každou minutu, místnost za místností, krok za krokem, nestrávený od nehtů na nohou až po vlasy, zvenku i zevnitř, ztrácím člověka za člověkem a jazyk nechávám na jazyku, a ten živí, přiživuje a vykrmuje člověka, štěpím se v člověku zvratně a křížmo, přežvykuju od kůrky, drolím se, omílám, rozmělnuju a napodobuju kůži - jsem ten a tenhle a tahle taky, chlebové těsto já, všechno, které není, jen vítr, kámen, jinovatka.

Inventura Kamil Bouška

si za každé zrnko prachu, i když už nebyl žádný hlas po ruce ani po člověku, protože nebylo co říct, protože před sluncem za sluncem nikdo nechce stát.

Inventura

Inventura

Člověk byl někdy vděčný prachu, někdy klečel před prachem a byl mu vděčný za každý kout do kterého se mohl schovat, někdy by člověk dal prachu celé srdce, jen aby mohl košťátkem vymetat kouty, vymetat zrněčka a chuchvalečky, i když už nebylo nic k vymetení, člověk pak někdy klečel před vlastními dlaněmi, pokládal je na ubrus a modlil se za drobký, za každý žmolek ztvrdlého rohlíku, aby dlaně mohly hladit a dávat smysl, člověk pak někdy rovnal srovnané hřbety knih v regálech, někdy zaléval zalité květiny a říkal si, že nakonec bude všechno dobré, říkal si, že člověk nakonec bude, že člověk někdy a pak nakonec, a mluvil k člověku, někdy k člověku, někdy od člověka a říkal si a mluvil, protože nebylo co říct, nebylo někdy a pak schovával dlaně mezi stehna, aby neviděl ruce, někdy měl plné zuby svých rukou, které zametají a dávají smysl hebké rovině, člověk byl někdy, někdy byl člověk a někdy byl vděčný prachu a klečel před prachem pro každý kout do kterého se mohl schovat a zazpívat

Člověk musel kolikrát přecházet z pokoje do pokoje, člověk musel procházet zdí, protože nebyla po ruce klika, ani dveře, ani ruka, člověk se pak musel slepovat, lepit, pracně letovat kosti světlem pozdních odpolední a člověk musel světlo, člověk musel světlo vyškrabovat, vyklepávat z bot, vyprošovat na podrážkách a pantoflích, člověk se přitom musel držet, držet svého čtverce, útulně držet, zútulnit se a těžce, těžce skládat hlavu do pískání v uších a správně si rozumět a nezaměňovat se, člověk musel kolikrát jenom nehtem vyškrabovat množství člověka, množství, jedna, dva, tři, sestry a bratry pracně slepovat a držet ochrannou ruku, ale ta chyběla a člověk musel kolikrát kamarádit s přelétavou mouchou, kolikrát, kolikrát, by nespočítal ani jednu, ani jeden, ani jedna hlava na hlavě, člověk si musel kolikrát hodit hašlerku nebo mentosku, aby mohl zaslechnout vlastní mlčení, člověk musel kolikrát mluvit i za ty, kteří nemají co říct a ti museli mlčet i za člověka, který mluví, člověk musel, aby mohl, člověk musel poslouchat kašel dítěte z protějšího domu a správně rozumět a dělat si čárky, dělat za sebou čárky a nevyne-

chat, nevynechat ani jednu, ani jednu z těch, která ho pak vyplivne, člověk se musel kolikrát nechat vyplivnout, vyplivnout člověkem, nechat člověka plivat, člověk se musel, člověk se musel, aby mohl, člověk se musel také nějak nadechnout, musel se nějak, ze vzduchu nejspíš, ze vzduchu, hvězd, přecházet tam a zpátky tam.

Inventura

Člověk škrtal a přepisoval, člověk škrtal a přepisoval člověka, napínal šlachy a vrstvil škrtky v přeškrtaném člověku a říkal miluju tě, a neměl počasí, neměl počasí pro svá slova, člověk neměl žádné počasí pro člověka, protože škrtal a přepisoval člověka až k protržení a zaplétal se do škrtů a vzduchoprázdná, a pak jen do vzduchoprázdná, člověk byl milostnou pletkou se vzduchoprázdnem, ach, člověk říkal miluju tě a nepřetržitě škrtal a přepisoval každý mráček v člověku a člověk bez mraků neměl žádné počasí pro člověka, ale říkal miluju tě, a člověk miloval člověka bez mraků, ach, a sladká vůně kolem rozkvetlých keřů šeriku, a bílé květy na třešních, a kyprá zeleň trav, a kosí zpěv nad lidmi bez lidí protkal ovzduší a stisknul srdce.

Inventura

Ty se na mě zlobíš? Ale proč? Kvůli čemu? Kvůli čemu se na mě zlobíš? Proč se na mě zlobíš? Zlobíš se na mě kvůli tomu, nebo kvůli tomu? Anebo kvůli něčemu jinému? Je v tom ještě něco jiného? Prosím tě, můžeš mi to říct? A prosím tě, můžeš mi to aspoň naznačit? Chápeš, já nevím, kvůli čemu to je, nenapadá mě žádný důvod, já vůbec nevím, co jsem provedl, co jsem provedl tak hrozného? Prosím tě, proč mi to nechceš

říct? Proč mi neřekneš aspoň kvůli čemu se na mě zlobíš? Já nevím... můžu s tím něco udělat? Chápeš, když mi neřekneš, kvůli čemu se na mě zlobíš, tak jak to můžu změnit? Co s tím můžu dělat? Jak to mám napravit? Prosím tě, můžeš mi to říct? Prosím tě, řekni mi to, řekni mi, co se děje, chápeš, já vůbec nevím, co se děje, prosím tě, co se stalo? Co se stalo? Když si to neřekneme, tak jak se to má změnit? Jak? Co mám udělat? Mám tohle přemístit tam? Ne? Tak něco jiného jinam? Řekni mi to, prosím tě, řekni mi to... chápeš, záleží mi na tobě... Proč mi to nechceš říct? Proč? Copak tobě na tom nezáleží? Copak tobě je to jedno? Copak tobě na nás nezáleží? Já vůbec nevím, o co jde, kdybych s tím mohl něco udělat, ale jak s tím mám něco dělat, když mi neřekneš, o co jde? A prosím tě, můžeš mi to odpustit? Já sice nevím co, ale tak mi to prosím odpusť, odpusť mi to, já ti přeci nechtěl ublížit, urazil jsem tě snad nějak? Řekl jsem něco, co tě urazilo? Nebo jsem někomu řekl něco, co jsem neměl? Ale já vůbec nevím, co, chápeš, já vůbec nevím, co jsem udělal... já bych to rád nějak... ale nevím, co a jak, chápeš, já to nevím... Můžeš mi to prosím tě, říct? Jak mám vědět, co jsem udělal, když se mnou nemluvíš? Prosím tě, mluv se mnou! Mluv se mnou! Nemůžeme to změnit, když se mnou nebudeš mluvit... Jak mám vědět, co mám dělat jinak, když mi to neřekneš? Záleží mi na tobě, copak nevidíš, že mi na tobě záleží? Prosím tě, řekni mi, o co jde, řekni mi to, a já udělám všechno, abych to změnil... Co jsem udělal tak hrozného, že se mnou nemluvíš? Je to kvůli té pistoli? Ano? Zlobíš se na mě kvůli tomu, že jsem ti držel u hlavy pistoli? Ano, držel jsem ti u hlavy pistoli, dobře, přiznávám, ale ta pistole byla jenom hračka, rozumíš? Že jsem na tebe vystřelil? No dobře, vystřelil jsem na tebe z pistole, ano, držel jsem ti u hlavy pistoli a vystřelil, ale ta pistole byla hračka, nikdy bych ti opravdu neublížil, rozumíš, nikdy, záleží mi na tobě, ano, přiznávám, vystřelil jsem na tebe

Já sice nevím co, ale
tak mi to prosím
odpusť, odpusť mi to,
já ti přeci nechtěl
ublížit, urazil jsem tě
snad nějak? Řekl jsem
něco, co tě urazilo?
Nebo jsem někomu
řekl něco, co jsem
neměl? Ale já vůbec
nevím, co, chápeš, já
vůbec nevím, co jsem
udělal... já bych to rád
nějak... ale nevím, co
a jak, chápeš, já to
nevím... Můžeš mi to
prosím tě, říct? Jak
mám vědět, co jsem
udělal, když se mnou
nemluvíš? Prosím tě,
mluv se mnou! Mluv se
mnou! Nemůžeme to
změnit, když se mnou
nebudeš mluvit...

Modře nalakovaný
 nehet studentky
 škrábe kůži nad
 kotníkem a ciferník
 v její tváři ukazuje
 osvětlenou terasu
 v nejvyšším patře
 oplocené rezidence.

Pryč! Tmelí to
 náhodný výskyt lidí
 rozsypaných po
 vikslajvantových
 sedačkách. Zbytky
 se těší na dveře. A ty
 se otevřou, ze
 semknutého proužku
 trav vyšlehne prales
 a dovnitř vběhne
 skupina
 předškolních dětí.

Vyměňte se!
 Vyměňte se! Ty a ty,
 já a ty, já a já,
 vyměňte se!

z pistole, ale miluju tě, slyšíš mě? Miluju tě, miluju, copak to nevidíš? Jsem přeci taky jenom člověk... Miluju tě! Promiň! Prosím tě, promiň mi to, miluju tě! Promiň mi to! Miluju tě! Promiň mi to!

Inventura

Pojď, pojď ke mně, ty moje děťátko, hezky se přicucni, tak, pojď, ty moje tlamičko, pěkně tě nakrmíme, no, to víš, že jo, nakrmíme tě, papulko moje, nakrmíme, budeš pěkně papat, ale no tak, nebraň se, ty můj medáčku, hezky si pochutnáš, uvidíš, napapkáme se pěkně a bude nám dobře, tak, otevři papulku, tlamičko moje, no, jen hezky otevři zobáček, tak, podívej, to je pěkný rosulek, a papkáme, no vidíš, jak nám chutná, to je dobrota, tak, a kašičku taky, to víš, že jo, jen hezky pomalu, tak, a teď kůžička, tak, podívej, to je ale jemňoučká kůžička, no ta je jako nebičko, vid', tak, otevři tlamičku, papulko moje, tak, a už je tam, to nám ale chutná, to je hostina, vid', děťátko moje, a co tam máme dál, šťávičku, vid', no, šťávičku si dáme pěkně do zobáčku, všechnu ji vyzunkáme, všechnu, šťávička je mňam, tak a teď vlásy, ale copak, vlásy ti nejedou, vlásy jsou zdravé, jen hezky papej, co je fuj, to je ham, ale no tak, co je to, jen hezky otevři papulku, no tak, žer a nezlob, tak, no vidíš, jak ti pěkně kloužou do zobáčku, tak, tlamičko moje, jen hezky papej, a teď si dáme tady ten jazýček, no podívej, jak je růžovoučký, ten se na tebe hezky směje, jazýček je pochoutka, no, pěkně ti ho nakrájíme, to je ale macek, tak, otevři papulku tlamičko moje, šup, no vidíš, jak ti chutná, a teď zkusíme celou hlavinku, no neboj, hezky si ji ocumlej, tak, hlavička je to veliká, vid', ale my si s ní poradíme, tak, no vidíš, a teď si dáme celého človíčka, celého se vším všudy, no, neboj ty můj macíku, ten ti udělá teplíčko v bříšku, tenhle člověk, jen se na něj podívej, jak je roztomiloučký, celého človíčka teď pěkně spolýkáme, ale, ale, co je to zase, jen hezky

pořádně otevři tlamičku, mám ti pomoci, no pojď, ty moje sviňátko, já ti ho tam nasoukám, tak hezky drž, já ti ho tam napěchuju, jen se neboj, hlavně klid, bobánku, já ti ho nacpu do papulky, člověka jednoho, však on ti zachutná, ani nebudeš vědět jak, podívej, jak je vypasený, no, takhle budeš taky, takový pěknoučký, človíkatý celý, tak, to ale bylo sousto, vid', tvářičky máš pěkně naducaný, no, tak je to správně, celý člověk je teď v tobě, tlamičko moje, celý člověk, tak a teď řekni miluju tě, no, papulko, jen to zkus, celého člověka takhle pěkně strávit, to není malá věc, to už bys měl umět taky základní slovíčka, tak nezlob, otevři tlamičku a pěkně zřetelně řekni mi-lu-ju tě.

Inventura

Pusťte ho, pusťte ho, ať běží, ať běží k lesu, ať běží mezi zvěř, své k svému, utíkej zajíci, utíkej se ještě jednou schovat do tmy své jamky, naše světlo přesvítí tvé slunce, naše tma navěky zatmí tvoji tmu, ještě si naposledy zakličuj, tvoje tkáň uzrála pro zkumavku, ještě si s tebou naposledy pohrajeme, ještě jednou nás pobavíš, za ním, chyťte ho, do monitoru s tebou, ty plakáte, seřízněte ho, zarovnejte, jen utíkej, nemáš kam, už ani tahle příroda ti nepatří, za ním, vyřízněte ho, pryč s tím virem, nadběhněte mu, vyškrtněte ho ze seznamu nemocí, do pipety s ním, na kádinku a pod laser, tady je, už plive dech, už klečí, už nemůže, cože, on prosí, tak pros, jen pros, cože, otec, děti, co je to za řeč, nemáme předky ani potomky, jen čísla, ale když už prosíš, dopřejeme ti něco z tvých předků, máš, co jsi chtěl, dostaneš lekci z posledních kapitol lidství, podržte ho, a zaživa, zaživa, to slovo tvoji předkové milovali, zaživa mu vrtačkou provětrejte mozkové závitky, pověste ho na zeď, škrťte, nařežte kůži na tenké plátky, a jazyk do svěraku, elektrody, proud, nažhavte páčidla a zaživa do všech otvorů a ran, zapalte mateřské mléko, zapalte semeno, ať žere

svou mámu, uvařte vodu, na každého člověka se někde vaří voda, život je dynamo s vlastní vůlí a my jsme ta vůle, vyléčíme z tebe zemi, špatně jsi naslouchal svému osudu, ušáku, vystrašenče, člověk je starý, vyšel z módy, člověk je nemoc, nehybnost a strach, a tvoje děti, milujeme tvoje děti, upečeme si je k večeři a šťávou z nich promažeme síťové spoje.

Inventura

Miláčku, pojď se podívat, vidíš tu hlínu, podívej, co dělá ta hlína, vidíš tu hlínu, jak se zvedá, vidíš jak se ta hlína pohybuje, něco je pod tou hlínou, vidíš to, jak to dýchá pod tou hlínou, pojď se na to podívat, neboj, podívej, jak se ta hlína pravidelně zvedá a klesá, podívej, jak se to pravidelně zvedá a klesá pod tou hlínou, zkus na to lehce šlápnout, neboj, jenom lehce, jestli to něco udělá, jestli to bude takhle furt dýchat, ták, no jo, dýchá to, co to tam asi dýchá pod tou hlínou, vid', miláčku, zkus takhle botou poodhrnout tu hlínu, neboj, jenom botou shrabej trochu hlíny, ták, hele, co to je, fuj, to je hnus, hele vypadá to jako... jako nějaký obličej, nebo co, a hele, jak je to pobryndaný, někdo na to asi něco vylil, nebo co, podívej, jak je to pokapaný, sliznatý a podobaný, a ty hnusný skvrny, jako popálený něčím, a hele, fakt se to hýbe, jako rozšlápnutý slimák, nebo nějaká obživlá hrouda žluklýho másla, a podívej, tady ta plesnivá díra, co vypadá jako pusa, hýbe se to, ale nic to nedělá, no fakt to nic nedělá, pojď, miláčku, schválně, vyčůrej se do toho, neboj, prosim tě, vždyť ta houba ani neví, že je, vždyť se na to podívej, jak je to legrační, tobě se nic nestane a tomuhle to neuškodí, je-

nom to zkus, miláčku, trochu se pobavíme, obkroč to takhle, vidíš, hýbe se to jenom uprostřed, jinak to nic nedělá, vykasej si sukýnku, stáhni kalhotky, jenom ke kolenům, neboj, a do té díry plesnivý, co vypadá jako pusa, ták, pěkně, pěkně, už to tam teče, podívej, jak se ta díra pohybuje, takový kroužky to dělá, jako by to chtělo něco říct, jako nějaký křípl-kapřík, jó, jen si dej, kapříku, abys v té hlíně neuschnul, pěkně se nažbluňkej, jó, miláčku, pěkně, a ještě sem, jak jsou ty malé dírky, co vypadají jako oči, cvrnkni tam pár kapek, podívej, miláčku, ono to fakt mrká, pěkně, pěkně hnusný, už tam nic nemáš, tak jo, miláčku, dobrý, jdeme, pojď, oblíkni se pěkně, ták, jdeme pryč, pojď, a hele, myslíš, že to byl fakt člověk, já nevím, asi jsme to měli zase zahrabat tou hlínou.

Dějiny

Baculatá bříška prstů zabořená do hmoty, tisknou, mačkají a drtí, sladká vůně vzlíná ze stisku a povzbuzuje další stisk. Šeď vláční každou další invazí, zprohýbané hřebety a zvrásněná jsoucna úpí v prstech, které trahají, třídí a dělí, dokud se neprohnětou ke krychli, kouli a kvádru. Pak vypadnou z upatlaných dlaní první hlavy, paragrafovaná znění zrytmovaných čar života, tlukot, bušení, volné radikály. Palec dlabe jámu pro oko, pod ukazováčkem roste čelo, znovu,

zpátky do bláta a z bláta na vzduch, dolů jedním úderem a nahoru táhle až k roztržení a znovu do stran, rozmazat, ven ze střev, vata, rozjetý ježek, a zpátky od bodlin k člověku, už na něm pracují neviditelná tykadla, chvat, k sobě a od sebe, dál, horečně, nesmí to zaschnout, plivancem vyčistit špínu, rychle, rychle vypálit, vypálit.

Exit

Zvlněná guma vrže v kloubech autobusu a každý silniční oblouk zakručí. Pryč! Klouže to po očích a oči si nevybírají, polykají a mísí všechno se vším. Modře nalakovaný nehet studentky škrábe kůži nad kotníkem a ciferník v její tváři ukazuje osvětlenou terasu v nejvyšším patře oplocené rezidence. Pryč! Tmelí to náhodný výskyt lidí rozsypných po vikslajvantových sedačkách. Zbytky se těší na dveře. A ty se otevrou, ze semknutého proužku trav vyšlehne prales a dovnitř vběhne skupina předškolních dětí. *Vyměňte se! Vyměňte se! Ty a ty, já a ty, já a já, vyměňte se!*

Mikropovídky

Marek Blažíček

Blanokřídlá pakáž

Pokuřuju před obchodem. Dva potahy před zahozením cigarety registruju vosu. Dál si jí nevšímám- lítá alespoň půl metru ode mě.

Vyhazuju nedopalek a vcházím do obchodu. Dívám se po zelenině, pak po ovoci... Jsem zrovna u nektarinek, když mi na hlavě přistává neznámý objekt. Hned za ním následuje vysvětlení: „Lítá vám tam vosu!“

Otáčím se za výrokem a spatřuji protivnou, podupávající babu. V ruce svírá potenciálního kandidáta na onen létající objekt- mohutnou kabelu.

„Děkuji za upozornění... Snad jen mohlo přijít před útokem...“, krčím rozpačitě rameny.

Ženština podupává dál. Odpověď ji zřejmě neuspokojila. Naopak. Svírá kabelku tak, že to vypadá na další útok.

„A to s tím jako nebudete NĚCO DĚLAT?“

Nechápu, jestli se stále bavíme o tom samém. Raději se tedy ujišťuji, dostává se mi víc než jistoty: „Samozřejmě, že myslím tu vosu! Je tu kvůli vám! Na slušný lidi vosy nelítají!“

Její znalost hmyzu mě udivuje a vyzvídám, jak došla k tomu objektivnímu závěru.

„Tak to je přeci jasný, ne? Jim chutná víc ta zkažená krev!“

„Netušil jsem, že vosy pijou krev... Považoval jsem to za věc typickou pro komáry.“

„Dyť je to ta samá pakáž! A budete s tím teda něco dělat?!? Já jsem na žihadla alergická...“

Odešel jsem.

Bylo to podruhé, co mi vosu způsobila obtíže. Poprvé se tak stalo ve školce. Měli jsme maškarní a já naivně přišel bez kostýmu, v přesvědčení, že mi požadovaný převlek bude zapůjčen.

Chtěl jsem jít za rytíře. Co chtěl...?!? Já musel! Bylo to mé životní poslání! Nutnost!

Z volných kostýmů ale byla k dispozici jen vosu...

Vlastně si teď vzpomínám, že to byl čmelák.

Ale jak by řekla paní z obchodu: je to všechno stejná pakáž, ne?

Stín

Šlapu noční ulicí. Za sebou slyším hudbu. Takovej ten chlapáckej rap o chlupatejch varlatech a vymezování území.

*„...tohle je můj
tohle zas tvý
každej prostě
máme to svůj
ani hovno
tu není frý...”*

Hudba za mnou se přibližuje. Je mi trapný se otočit. Třeba jde o zvukovou stínohru. Stín často způsobí mnoho povyku pro nic. No jo, jenže stíny jsou zticha...

*„...každej prostě
máme to svůj
ani hovno
tu není frý...”*

Najednou zahrozí urgentní potřeba. Měchýř se naplnil bez předchozího varování. Tu drzost mu závidím. Já jsem momentálně

ostych sám, ale nedá se svítit. Skáču do nejbližšího křoví. Pro spásu rychle tasím a s úlevou močím.

„Hej ty degene! Moč si do svého hajzlu, hajzle!“ ozývá se za mnou další hlas, mohutnější a nerapující.

Asi bych se měl otočit, ale stále musím močit. Nechávám tedy hlas hlasem a močím. Třeba se opravdu jedná o přelud odehrávající se pouze v mojí hlavě.

„Neslyšíš, nebo co? Ty degene!“ připomíná se hlas.

Dodávám si odvahy, úleva z čurání je mi kumpánem. Zakřičím: „Buď zticha, ty opilecká haldó!“

Okamžik spokojenosti. Vědomí, že jsem se svému bludu postavil statečně.

Ten mi to však vrací zákeřným kopancem do zad. Pomalu začínám pochybovat, že se jedná o blud. Ležím na vlastnomočně pochcaný zemi a přesvědčuju penis, že potřeba musí počkat, přičemž ho strkám do kalhot.

„Cos to říkal, degene?“ vztyčuje se nade mnou holá lebka.

„Já...?“

„No s tebou mluvím, degene...”

„Já nic neříkal...” koktám a neposlušný penis dokončuje potřebu.

„To bych řekl, degene,” sykne lebka a odplivne si na mě.

Kemr mi přistává přímo mezi očima. Stíny vydávající zvuky jsou realitou.

Dodávám si odvahy, úleva z čurání je mi kumpánem.

Zakřičím: „Buď zticha, ty opilecká haldó!”

**Okamžik spokojenosti. Vědomí, že jsem se svému
bludu postavil statečně.**

**Ten mi to však vrací zákeřným kopancem do zad. Pomalu začínám
pochybovat, že se jedná o blud. Ležím na vlastnomočně pochcaný zemi
a přesvědčuju penis, že potřeba musí počkat, přičemž ho strkám do kalhot.**

Asociační spirála. Najednou zase pociťuju
povědomý rozčarování. Rozčarování
z toho, jak jsme si to tehdy nechali protéct
mezi prsty. Tedy hlavně já...

Druhá hlava

Rozlepuju oči, pomalu a s pochybností, jestli to mám skutečně dělat. Kolikrát jsem si říkal, že dneska fakt ne. Vždycky to dopadne stejně...

Oblíkám se a vycházím ze dveří. Oči mi padají na místo, kam obvykle věším klíče. Asociační spirála. Najednou zase pociťuju povědomý rozčarování. Rozčarování z toho, jak jsme si to tehdy nechali protéct mezi prsty. Tedy hlavně já...

Z krku mi raší druhá hlava a povídá: „Elišce to může být jedno. Ona má toho svého zemědělce. Je hodnej, je věrnej, chce s ní mít děti... Jak s takovým člověkem může ta chuděra vydržet?!“

„Už toho nech! Probírali jsme to mockrát...“ snažím se za pomoci první hlavy udržet věc v mezích racionality.

Hlavě číslo dvě se to evidentně nezdá: „To seš celej ty! Necháš to plavat! Ty! Neplave!“

Tenhle atak už nevydržím, jdu do kuchyně, беру нůž a druhou hlavu si useknu. Konečně můžu jít ven.

O chvíli později vcházím na zahrádku oblíbeného podniku. U vedlejšího stolu sedí dvojice slečen. Vypadají tak na pětadvacet. O stůl dál zase trůní tři matky, srkají kafe. Jejich potomstvo pobíhá kolem.

Objednávám si. Pěna zalechtá v krku, když dialog slečen od vedlejšího stolu přejde do fortissima.

„Ty jo, ale bubeníky jsem ještě nezkoušela...“

„Pro mě je to taky neprobádaný pole.“

Bojím se, že jakýkoliv náznak pohledu jejich směrem by mohl mít fatální následky. Srkám pivo a poslouchám.

„Muzikanti jsou obecně dobrý. Jsou to umělci, ale ne tak vypíčení.“

„No bezkonkurenčně nejhorší jsou básníci.“

„To jo!“

Přichází kamarád. Objednává si. Nedaleko našeho stolu se prohání dvě malé holky. Zřejmě pochází z matek srkajících kafe. U našeho stolu se zastaví.

„Hele já ti o něm něco povím, jo?“ nadhazuje ta, která běžela jako první. Zřejmě provokatérka.

„No...“

„Je to děvkař! Tuhle poslal současně vzkaz Majdě, i Markétě, jestli s ním nechťejí chodit...“

Druhá na tento fakt reaguje tak, že kolegyni zase začne prohánět mezi stoly.

Kamarád si povzdychne: „Ve čtyřech letech používat slovo „děvkař“...“

„Nepřesný označení, co? Ty jo, dneska mi zase vyrostla druhá hlava.“

„To je absolutně logické důsledek toho, že seš asociál. Dáš si panáka?“

„Jo,“ přisvědčím.

„Dvě becherovky?“

„Čtyři – do každé hlavy jednu!“

„Ale mě druhá hlava neroste...“

„Jen počkej,“ namítám a otáčím se na servírku.

Malej Mengele

Role obtloustlého ráčkujícího kretěna mi byla vlastní už od dětství. Když umíral náš jezevčík, neustále jsem opakoval, ať mu dájí injekci. Sestra plakala a otec mě prosil, ať, proboha, mlčím. Působil jsem asi jako dětská verze doktora Mengeleho. Chudák pejsek umíral a nejmladší člen klanu se projevoval jako totální čurák.

Mohla za to babička, která si se mnou pár dní předtím hrála na doktora. Tato dobrá žena měla ve zvyku nestále zdůrazňovat důležitost toho, abych chodil rovně. Vzhledem k tomu, že mě zrovna onen den kolovrátek rovnochození extrémně nudil, využil jsem svojí pozice doktora. Jako pacient toho proti doktorovi mnoho nezmůžete a ve hře na doktory je tento rozdíl ještě výraznější. Zneužil jsem svojí převahu a drahou bábi zabil.

Mrtví mlčí, takže jsem se spokojeně nahrbil.

„Rovně!“ zkusila to babička.

„Ty jsi mrtvá, ty nemluvíš,“ vypustil jsem skrze sádelnaté tváře odpověď.

„Tak mi dej injekci!“ zahlaholila bábi.

Dětská zvědavost umí být pěkná svině. Injekci jsem babičce píchl. Prostředníček naznačoval jehlu. Nehet se nekompromisně zaryl babičce do kůže.

„Au!“ vyjekla ta nebohá.

„Ty jsi přece mrtvá, ty nemluvíš,“ prskal jsem na všechny strany.

„Po injekci jsem obživla. A rovně!“ zprážila mě bábi.

Byla to lest, ale to jsem si samozřejmě uvědomil až dlouhý čas po odehrání role Malej Mengele. Injekci tehdy nebohému jezevčíkovi opravdu dali.

Dělám, co mi říká. Teď teprve zahlídnou svoje obrovský břicho
a začínám chápat. Spojuju si břicho, nemocniční sál, funicí
sestru a chápu definitivně. Panikařím.
„Možná to budeme muset vzít císařem...“ zaslechnu vedle sebe.

Kočka v komparsu

Usínám s podivným pocitem. Jedna kočka mi leží u nohy a druhá na hlavě.

„Nechceš jinej pelech, jo?“ zkusím to s vědomím, že se jedná o úplně zbytečnou větu.

Najednou ležím v nemocničním sále. Obklopuje mě množství lidí v bílých hábitech. Celkem hezká sestřička na mě funí ja-

ko bernardýn a haleká: „Zhluboka dýchejte! Zhluboka dýchejte!“

Dělám, co mi říká. Teď teprve zahlídnou svoje obrovský břicho a začínám chápat. Spojuju si břicho, nemocniční sál, funicí sestru a chápu definitivně. Panikařím.

„Možná to budeme muset vzít císařem...“ zaslechnu vedle sebe.

„Né! Císařem né! Víte, jak to dopadlo s Caesarem, ne?“ protestuju důrazně.

„Račte se uklidnit“ napomíná mě hezká sestřička a praští mě palicí přes hlavu.

Vidím drzejší z koček, jak skáče z břicha zpět na dřívější stanoviště. Tak akorát uhnu, aby pohodlně dopadla na polštář.

V RÁMCI FESTIVALU DEN POEZIE
DNY ČESKÉ A MEZINÁRODNÍ POEZIE
V PRAZE A PO CELÉ ČESKÉ REPUBLICE
19. ROČNÍK
12. – 26.11.2017

MARWAN ALSOLAIMAN (SYRIE) • ŽOFIA BALDYGA (POLSKO) • GRIGORE CHIPER (MOLDAVSKO) • JELENA ČIRIĆ (SRBSKO) • STEPHAN DELBOS (USA) • MIRIAM DREV (SLOVINSKO) • MIRCEA DAN DUTA (RUMUNSKO) • OCEGA GLUŠTIKOVÁ (SLOVINSKO) • ANJA DOLOB (SLOVINSKO) • ÁSGEIRA H. INGÓLFSSON (ISLAND) • ALENKA JENSTERLE-DOLEŽALOVÁ (SLOVINSKO) • DARRELL JONSSON (USA) • MAARJA KANGRO (ESTONSKO) • GERDUR KRISTNÝ (ISLAND) • JANE KIRWAN (ANGLIE) • META KUŠAR (SLOVINSKO) • IVAN ŠAMIJA (CHORVATSKO) • JUSTIN QUINN (IRSKO) • BARTOŠZ RADOMSKI (POLSKO) • MUSTAFA STITOU (NIZOZEMÍ) • NICOLAE SPATARU (MOLDAVSKO) • ALAN SPENCE (SKOTSKO) • ADRIAN SUCIU (RUMUNSKO) • JÁNOS TÉREY (MAĎARSKO)

SVATAVA ANTOŠOVÁ • ROBERT ANTROPIUS • PETR BORKOVEC • ADAM BORŽIČ • TOMÁŠ ČADA • JARMILA HČERMÁKOVÁ • JIŘÍ DĚDEČEK • VĚRA DUMKOVÁ • SYLVA FISCHEROVÁ • MIROSLAV HUPTYCH • MARIE ILJAŠENKO • VĚT JANOTA • IVETA KOKYOVÁ • TOMÁŠ T. KÚS • ONDŘEJ LINHART • MARCELA LINHARTOVÁ • PÁTKOVÁ • TOMÁŠ MÍKA • PETR MOTÝL • MILAN OHNISK • JANA ORLOVÁ • ALICE PRAJZENTOVÁ • JAKUB ŘEHÁK • JITKA N. SRBOVÁ • JOSEF STRAKA • MICHAL ŠANDA • RADANA ŠATÁNKOVÁ • ZORA ŠIMÚNKOVÁ • JAN ŠKROB • KARLA ŠTASTNÁ • MARIE ŠTASTNÁ A DALŠÍ

FESTIVAL SE KONÁ OD ROKU 1998 NA PAMÁTKU NAROZENÍ KARLA HYNKA MACHY (18. 11. 1910)
NA VĚTŠINU AKCÍ FESTIVALU JE VSTUP ZDARMA
WWW.DENPOEZIE.CZ

PARTNEŘI LETOŠNÍHO ROČNÍKU

MEDIÁLNÍ PROJEKT PODPORUJÍ

PROJEKT SE KONÁ ZA FINANČNÍ PODPORY

Ivano-Frankivsk

Julia Amanda Martin (*1991, Sandpoint, Idaho) je básnířka, zároveň vyučující matematiky a angličtiny. Pochází z Clark Fork v Idaho, USA. Bakalářský titul z matematiky a angličtiny získala na University of Idaho, Moscow, Idaho. Julia byla vždy nadšenou čtenářkou poezie, svému psaní se začala věnovat přibližně v roce 2010 při svém univerzitním studiu americké literatury. Její texty byly uveřejněny v místních v Idaho, prezentovala je v rámci poetických čtení, v současné době pracuje na přípravách své první básnické sbírky. Julia Martin momentálně žije v ukrajinském městě Sniatyn, kde pracuje jako dobrovolnice vyučující angličtiny.

Jedete do ukrajinského Ivano-Frankivska vyučovat češtinu skrze stáže Českých center v Praze a v Kyjevě, a nakonec není tím nejdůležitějším perfektní praxe v oboru, ale množství lidských střetnutí, o kterých bych ráda věřila, že zůstanou, i když třeba (nechci používat slovo „jen“) jako vzpomínka na něco příjemného a obohacujícího. Kromě ukrajinských studentů na jazykových kurzech a na místní Prykarpatské univerzitě Vasylja Stefanyka jsem hned první týden potkala před ukrajinským obchodem amerického dobrovolníka pracujícího na Ukrajině pro Peace Corps, a díky němu jsem následně poznala další motivující lidi, kteří nejenže se aktivně podílejí na rozvíjení znalosti angličtiny a sociálních znalostí ukrajinské mládeže, ale jsou také novým kulturám otevření natolik, že o sobě prozradí mnohé. A tak jsem se jednou dozvěděla o dvou mladých Američkách, které s oblibou čtou a píšou poezii. Ráda bych jim tímto vyjádřila dík za zážitky, které máme společné.

Kristýna Montagová

Julia Amanda Martin

Julia Amanda Martin

Po špičkách

Pro ni byly střechy domů
nakloněnými knihami
volajícími po přečtení, a tak to udělala.

V noci chodívala po špičkách
skrze perfektně umístěné křoviny. Přeměřovala
dřevěné i železné ploty ke vstoupení
v přeslazený svět, který si vytvořila uvnitř snu.

Prokukovala žaluziemi a okny s plexi-skly.
A když nikdo nebyl doma,

tancovala piruety v čistě posečené trávě.

Jakoby ji drobná pobodávání do růžovoučkových chodidel provokovala
k rychlejšímu otáčení se – dokud navždy nepropadne zešpičatělé zemi.

Země, kde leží a dívá se na domy sestavené z příběhových knih,
přemýšlí nad tisíci sny uvnitř příběhů. Sní
o tobě, přeje si mě. Každý den začíná něco jiného, nějakou další pohádku.

Už ne více milenci, už ne více přátelé, už ani sousedi.
Dnes jsem zahradnice a ona je má květina, a ty
jsi spisovatel a ona je tvá múza. Tančíme jako marionety
okolo těch domů, uvnitř těch snů.
Citliví na přetáčení stránek.
Drobné, delikátní, růžovoučké prstíky
se otáčí,
vznášejí se
jako zimní vítr

Emocionálně pestrá

Věčná optimistka krade
momenty žití.

Odebírá je
v přeplněných kapsách džín,
držené při sobě smykem štěstí a
kouskem víry.

Víry v pověstnou poslední kapku vody v poháru,
víry, kterou ta poslední kapka zintenzivní, oživí
vlastním nasměřováním ke konečnosti.

Víry v muže a ženy, kteří mají kapsy těch džín
ušity dokonale na míru –

nikdy nepřijdou o jedinou vteřinu rozjímání.

Víry v ty, kteří

vyrobili vzpomínky a zároveň je loupí,

nechávací si je jako trofeje – jen

aby si jimi jednou připomněli

něco milého.

Věčná optimistka se pošklebuje

i v prostoru svých hněvů.

Její ramena jsou jako výzva,

skrze kterou se tříští –

prostě proto, aby se stala více než jednou z vlastních částí.

Aby mohla lépe dělat to, co se jí vlastně nedaří.

A zatímco dotvoří svou prozatímnost,

jsou všechna Dosud zničena

a otrávena,

připravena zaútočit

přihlouplými a přeslušnými slovy,

povzbuzeními k opravování střepin své sestry.

Věčnou optimistku nezajímá,

že oni se soustředí na

emocionální rozbouření.

Věčná optimistka ví,

jak proměnit strach ve zlato a

obavy v diamanty a

smutek v obživu

bez jediného mrknutí oka.

Titania Green
(*1993, New
York) v roce 2015
dokončila své
bakalářské
stadium
v oborech
Enviromentální
studia a Filosofie.
V současné době
je vyučující
angličtiny
v ukrajinském
městě Kolomyja.
Plánuje se však
vrátit do
Spojených států
a přihlásit se
k dalšímu studiu,
a to ke studiu
práv. Má ráda
dobré jídlo, baví ji
turistika
a cestování.

Titania Green**Konec dubna 2013**

Ležela jsem mu v posteli. Svlékala jsem se,
zatímco on byl nade mnou.

„Jsi krásná.”

Jeho zorničky se rozšiřovaly, skoro ne-
uvěřitelně.

Krásnou jsem byla nazvána pouze dva-
krát.

Jednou Jím, teď někým dalším.

Bylo to vlastně fajn, s ničím víc jsem se
nesetkala.

Jenomže jako oblečená jsem snad krásná
nebyla? Byl můj vzhled zpečetěn až jejich
reakcemi na mou na zádech odevzdanou
nahotu? Mohla být má krása odůvodněna
pouze šířkou mých boků, tloušťkou mých
stehen, číslem poprsí?

Bylo mi dvanáct, když mě muži ve
svých autech začali pronásledovat. Ano, ří-
kali, jak hezká jsem byla, za jakou mě pova-
žovali, jakou mě chtěli mít. Naučila jsem se
to přehlížet, nezastavovat se a vědět, co na
sebe, abych jim zmizela z očí.

Byla jsem naivní. Tuto pozornost jsem po-
važovala za opravdový důkaz své krásy. Vě-
děla jsem, že jejich jednání nejsou úplně
v pořádku, že si mám vždycky udržet...
vzdálenost. Svým způsobem oni byli predá-
tory. Jenomže predátory, kteří si vybrali
mě.

Cítila jsem se výjimečně.

Titania Green

24. dubna 2017

Jak zbytečné, snažit se cítit to teplo noc co noc.

Jak zoufalé, přesvědčovat sebe samu, že sex s někým cizím je stejný jako ten...

Jak zbabělé, neschopnost cokoli pro to ještě dělat –
uchovat něhu, kterou žádáš
s někým, koho miluješ
a kdo miluje tě nazpátek

25. dubna 2017

Nejsi nečestný, a přesto ničeho nelituješ. Jak je to možné?

Bojuješ umírněně, náchylný k extrémům. Obscennosti a necitlivosti, marnivosti a sebeobviňování, zdravě či ničivě. Své rozdvojení schvaluješ svým opakovaným chováním, podmaněním se vlastním nedostatkům.

Tys to nezpozoroval?

Nevidíš to?

Jak tvůj charakter zasáhl každý kousek tvé bytosti? Jak lidé, které považuješ za přátele, mizí? Jejich odpověď na tvou bezohlednost. Zkusils to a nepřetržitě selhával v nacházení smyslu, vždy to bylo příliš rychle nebo příliš pomalu. Kořist upadající v potěšení těla. Alespoň na chvíli cítit se dobře, jen na chvíli se uklidnit a postřehnout, žeš všechno zase znovu tak nějak prosvihnul...

Možná, že pokusy byly pro tebe dostačujícími – jako pocit, žeš to úplně nezazdil. Jak bys pak mohl litovat, když všechna snaha byla záměrná? To ale není to, co potřebuju.

A nechci litovat, že jsem tě zatížila, naopak, chci, abys to cítil. Nechme to jako upomínku toho, kde jsi byl a kam by ses mohl případně vrátit. Ano, toto zatížení v sobě zahrnuje bolest příliš těžkou k unesení, ale jsou tady lidé, kteří pomůžou... Musíš jen chtít.

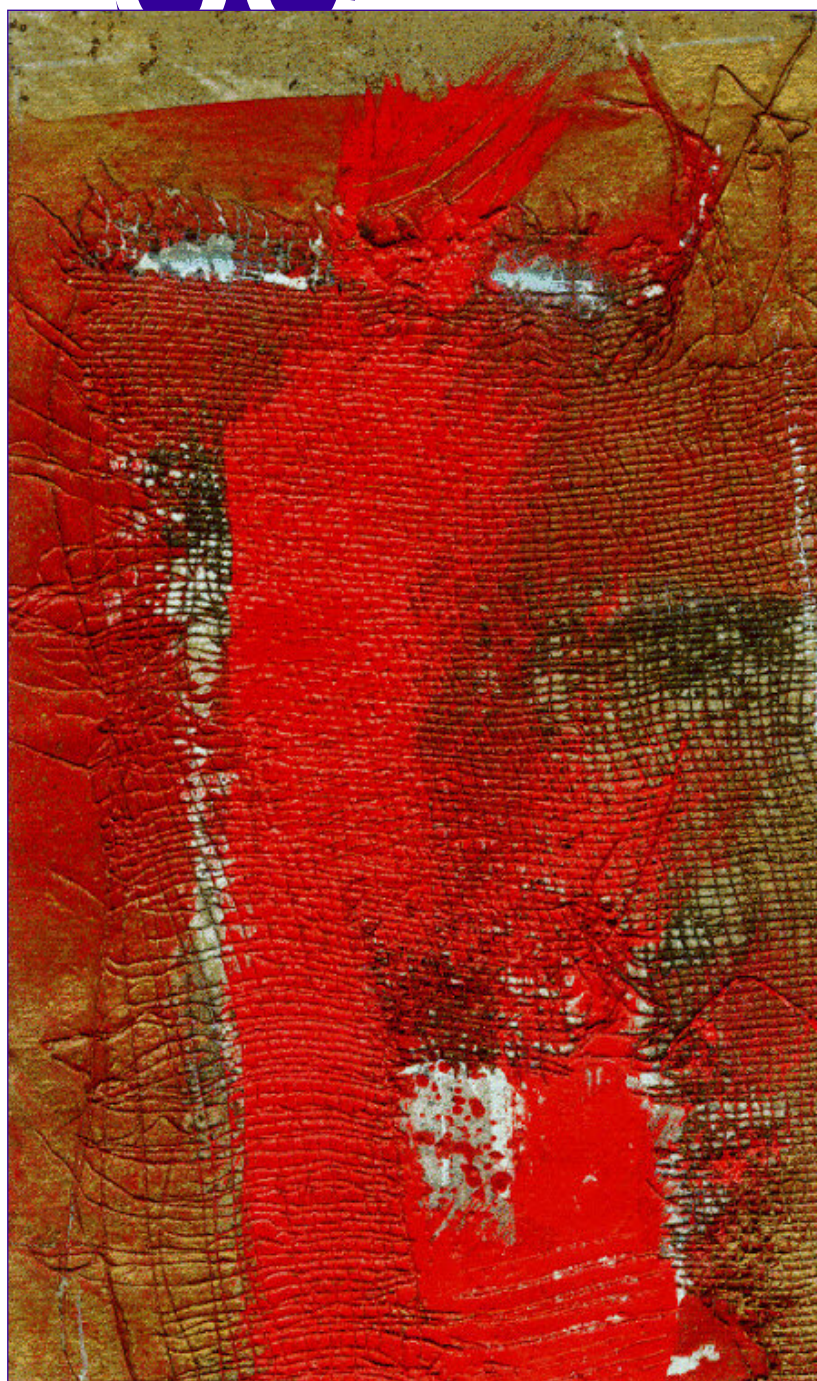
Někdy cesta k eudaimonii potřebuje doprovod.

Jenomže chtít to musíš hlavně sám pro sebe.

Vracím se Milan Hrabal

Ilustrace Elžbieta Suchcicka

Vracím se

k hostině slov
vzteklých
i lhostejných
okoralých
zplanělých
na svém místě
v slovnících
v hlavách
už jsem hladověl

a báseň ovdověla

umřel jsem
sám v sobě
vím proč
vím kdy

tak se neptej

I když mě nechceš

Kyvadlo
udrží
rytmus
sklo v oknech
tmu
polštář
tvar hlavy
jen vlasy:

kde je vítr
co je rozevlál?

Tam v loukách

na které dohlédnu z okna
jsou odložené příběhy
znamenité jako včely
v plných květech
jako mravenci
pilné a nesmrtelné
horkou vodou přivítám
prach
kdyby chtěl nás znovu oddělit
kdyby kdokoli

vídám tě už jen ve snu
sne
dveře přibouchne průvan
vonící tvým dechem
ano
jsi to ty
má představa
že všechno je podstatné
že všechno je ten příběh
po kterém jsme spolu toužili

hlídám okno
oko do mého vězení
v němž je mi tak dobře
že nedostávám dopisy
ani je nepíšu
jen tu a tam opravím chybu
překlep
když se vloudí
do klávesnice
po úderu některého
z mých srdcí

Smějete se mi

protože už je to dávno
co jsme se potkali
byl jsem oblečen do kolemjdoucích
stromů
do trávy
zpíval jsem s kosem
šuměl s potokem
rozuměli jste mi
cháпали mě
dívali se
ale ruku nepodali

recenzi na můj život
napsali příslušníci jiné rasy
bohatýři mého dětství

Hasís a Jasís
Král Čachčach
nadrápali ji do křesla
které jediné uneslo
tíhu mého podomování
dokázalo se dívat
na mrhání časem
sluncem
a ostatními nástroji
všech přítomností

smějete se mi
ze svých zapomenutých hrobů
jako kdybych vás nikdy neměl
dostihnout

Krajina dětství

věnováno Rogowu a Slepému a Róžantu

tam leží popel mé babičky
tam popel země
a voda všem nad hlavou
jako kolíbka
jako moře
ze kterého vystoupí ryby
a promění se

tak jako my se proměnili
do šedi
ve vzpomínkách leda:
modré kopretiny
pěšinku za pláňkami
kadibudku se srdíčkem
vzteklého kohouta
nafouklou žábu

komu to pomůže
když povím
co vím?

stejně už nikdo nevrátí
co bylo
stejně nikdo neuvěří
jenom já
někdy
doufám
že jsem tam byl
že jsem to byl já
a že to ještě budu já
až se tam vrátím
jednou

až moře ustoupí
hlubokým lesům a ztraceným vesničkám
až ryby odlétnou
a ptáci se vrátí do hnízd

Na lavičce

se ke mně přitulila vnučka
jako kdyby věděla
kolikrát jsem ji vyvolával
z nikde
kolikrát jsem zkoušel
myšlenkou zlomit osud
až on to udělal sám
a beze mne
užívám si toho doteku
pevného stisku
drobného dětského štěstí

ale to už je pryč
dnes jsem usnul
a vnučka na druhém konci údolí
se klidně přitiskla

ke své mamince
jako kdyby věděla
že ona je vinna
tou krásnou vidinou
tou úžasnou možností
být

jako kdyby věděla
že láska je přenosná
na mnoho způsobů
pro které není třeba
používat slova
ani doteky
ani nic jiného
co bychom mohli
neudělat

pod vodou
schoulím se
do rodného břicha
do vajíčka

tam
k popelu babičky
k dědovi
pod první políbení
jímž byl stvořen
svět
který chci

L
enin

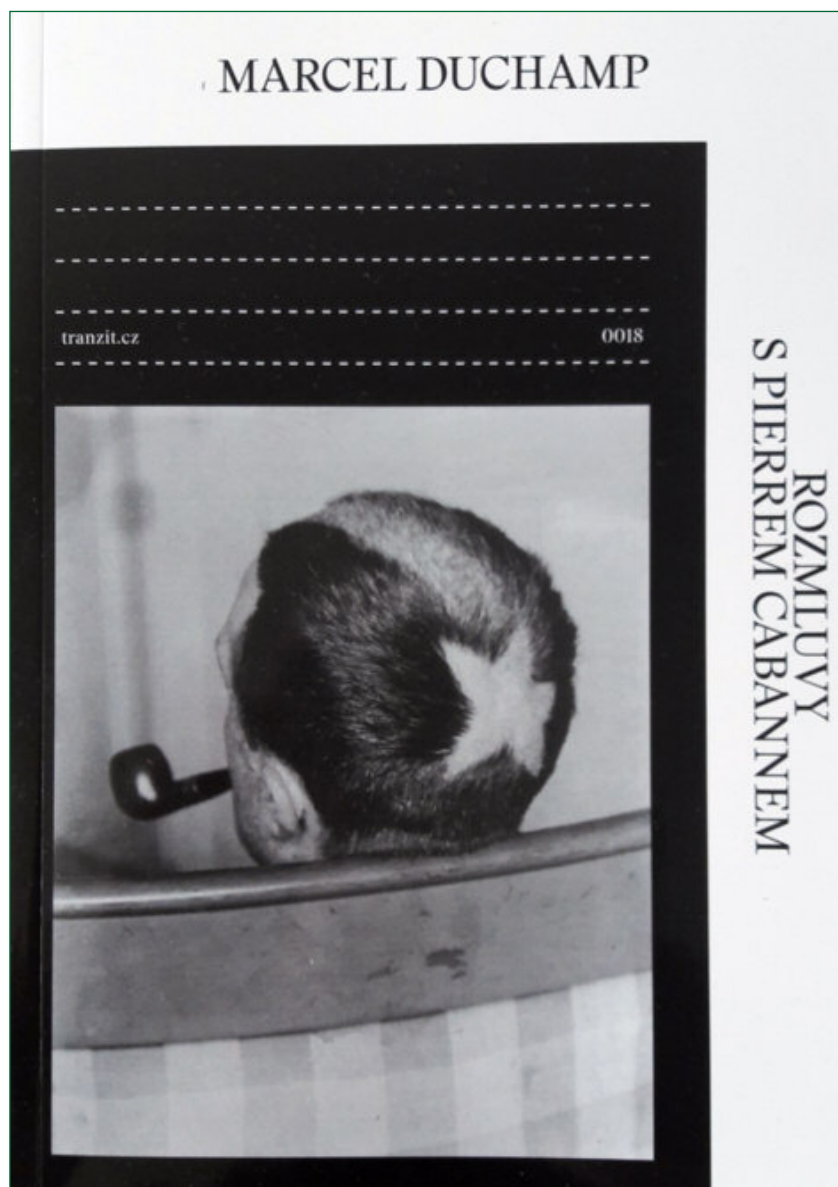
Marcel Duchamp

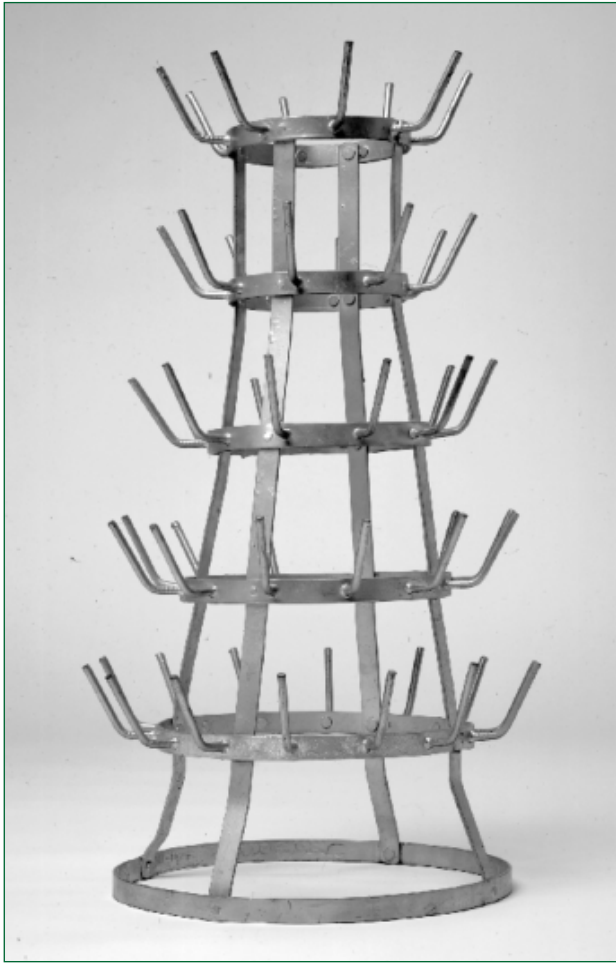
Rozmluvy s Pierrem Cabannem

Řekl jste, že umělec si neuvědomuje skutečný význam svého díla a že divák se vždy musí svou interpretací podílet na dodatečném tvůrčím procesu.

Přesně tak. Protože já si opravdu myslím, že kdyby někdo, nějaký génus, který denně vytváří výjimečné obrazy, žil uprostřed Afriky, a nikdo by ty obrazy tím pádem neviděl, tak by neexistoval. Jinak řečeno, umělec existuje, pouze pokud je známý. Tím pádem může klidně existovat sto tisíc génů, kteří spáchají sebevraždy, zabijí se, zmizí, protože nevěděli, jak se dostat do povědomí, jak se prosadit a proslavit.

Umělec něco udělá a jednoho dne je díky zásahu veřejnosti, díky zásahu diváka uznán a později předán další generacím. Výsledek má dva póly: pól toho, kdo dílo vytvoří a pól toho, kdo se na něj dívá. Tomu, kdo se na něj dívá, přikládám stejnou důležitost jako tomu, kdo ho udělal.

1917–2017

27. 10. 2017–8. 1. 2018

Centrum
současného
umění

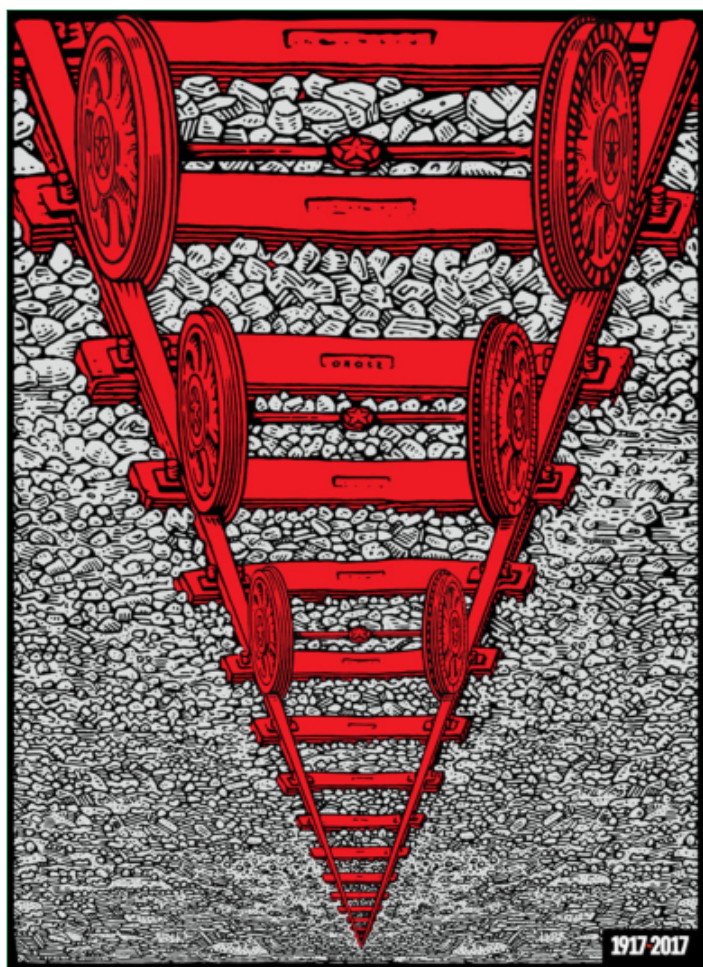
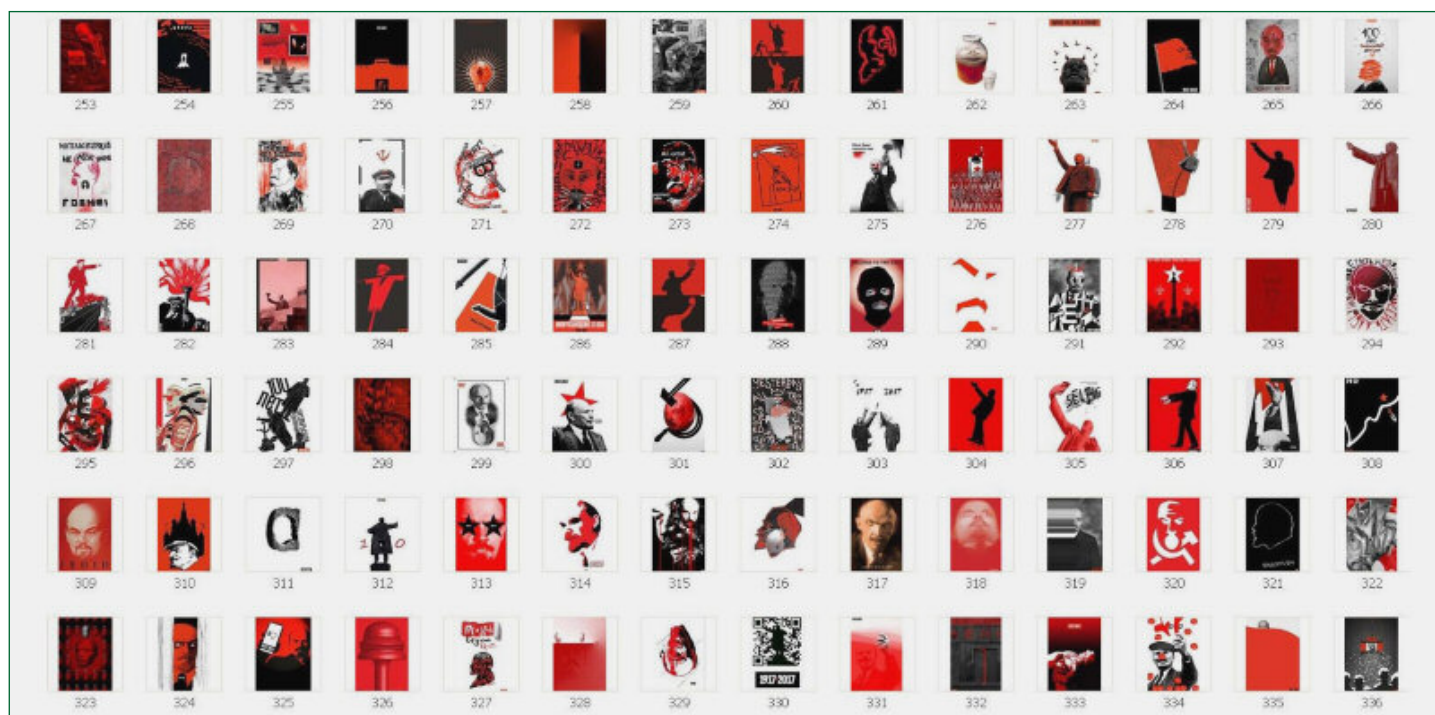

1917–2017 je autorský projekt ruského kurátora Sergeje Serova, který na konci roku 2016 oslovil přední světové designéry a grafiky s návrhem, aby se vyjádřili prostřednictvím „neučesané řeči plakátu“ k tomu, co se odehrálo v Rusku před 100 lety.

Celý projekt byl realizován v rámci programu Moskevského mezinárodního bienále grafického designu Zlatá včela 13 a stal se nepodjatým uměleckým průzkumem - otevřenou platformou pro monitorování vizuálních úvah, názorů a prožitků ve vztahu k těmto datům. **Na pozvání se projektu zúčastnilo více než 70 předních grafic-**

kých designérů ze 30 zemí. K účasti v otevřené výzvě pak bylo přihlášeno ví-

ce než 1500 prací z 50 zemí. Po skončení soutěžní části projektu bylo vybráno 100

prací, které budou tvořit expozici pro biennále Zlatá včela v roce 2018, a také 500 prací jako finální širší výběr – hlavní zdroj pro kurátory, výstavní výbory a poroty jiných výstav v Rusku a v zahraničí při tvorbě

vlastních expozic. Projekt 1917-2017 vyvolal velký zájem veřejnosti. Asociace badatelů ruské společnosti mu věnovala průzkum Obrazy století revoluce v Rusku a ve světě, rozsáhlou publikaci připravil časopis Deko-

rativní umění, několik muzejních platform naplánovalo vlastní výstavy. Nejbližší expozice projektu 1917-2017 proběhnou v Německu, Velké Británii, Černé Hoře a USA.

L
enin

Olivovníky Michal Šanda

Foto Michal Šanda, Paxos, Řecko

L enin

Tam a sem Vombatíně aneb Jak dlouho vydržíte stát na hlavě (8) **Jakub Šofar**

Foto Tadeáš T.

2

Nevím, proč se nám musí pořád spojovat Austrálie s klokany, pštrosy nebo koalami. Daleko důležitější je vombat obecný. Je to 0,7-1,2 metru dlouhé zvíře se zavalitým tělem, hmotností od 14 do 25 kg. Přes den spí, lovit chodí v noci. Narazit do něj

autem není žádná švanda. Je to takový Ragulin mezi zvířátky. Ale o tom někdy jindy...

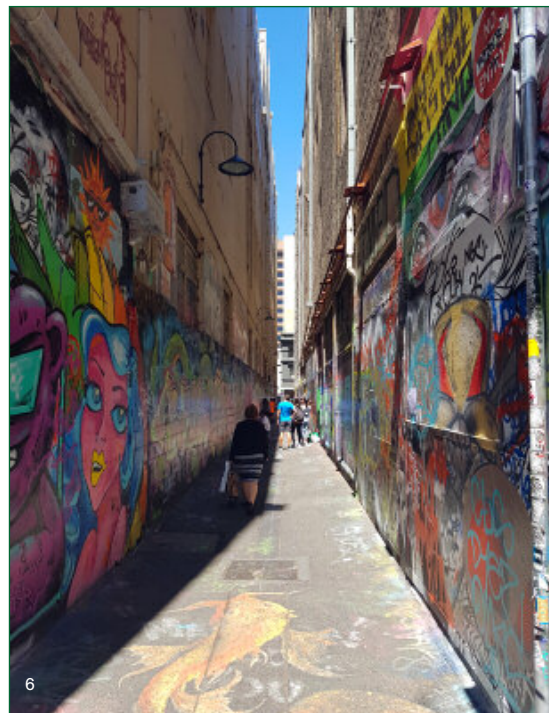
Možná to máte jinak, ale já díky urputnému sbírání známek v mládí získal jsem trvalé následky v podobě znalosti hlavních měst všech států světa nebo znalosti tvarů

4

jednotlivých zemí. Nicméně chybička se občas vloudí, třeba jsem měl vsugerováno, že Melbourne leží na východním pobřeží Austrálie. Jenže tohle druhé největší australské město s téměř 4 miliony obyvatel leží už na jižní straně „ostrova“ (pokud jste si ho schopni představit jako čtverec).

Ale ještě tam nejsme... Vyjeli jsme z kopců a lesů zpět k moři, a zase mě dostaly krásné pláže, kde není ani jedna tkanička z tenisů, ani jedna baseballová čapka (1), jen stopy, které smyje voda.

Před Melbourne jsme zahrnuli na jednu farmu, kde bydlí moji kamarádi z Horácka, kteří to v roce 1983 vzali via Terst a Řím pří-

8

9

mo do tohoto koutu světa. Na přivítanou plzeň (na můj dotaz, odkud to je, protože do té doby jsem po celé australské pouti moji oblíbenou chmelovinu nepotkal, jsem se dozvěděl: kdo umí, ten umí!) (2), a návštěva jejich byznysu (3), kde jsem si jako neřidič a člověk, který nikdy nepochopil, jak funguje motor, i tak připadal jako v moderní galérii (určitě hezčí, než jsem zažil v Sydney).

Centrum Melbourne se nijak neliší od jiných měst (4), my ho však navštívili s „bonusem“ teroristického útoku; 20. ledna, pár dní před naším příjezdem, zde najel Australan řeckého původu v centru na chodník a zabil tři lidi (5). Možná jich pak ještě umřelo víc, nepamatuji se, a také to nejspíš nebyl teroristický útok, ale jen nějaké konečné řečení duševních muk nešťastného jedince... Jedna melbournská ulička je věnována stříkačům (6), je to poměrně velká turistická atrakce, mě spíš zajímalo, jak se staví mrakodrapy (7).

Několik desítek kilometrů za Melbourne směrem na Adelaide je území, kde vypukla v roce 1849 australská zlatá horečka, zůstalo po ní zajímavé území plné starých, rozpadajících se budov. A někde tam bydlí jeden Čech, který už nechce s žádným governmentem nic mít. Žije si po svém, v několika „budovách“, v té jedné má kuchyň a ložnici a sklad (8). Poslouchá si árie z přehrávače na solární ener-

gii (9) a svět je pro něj kra plující někdy jin-
de a jinudy...

Jednou z proslavených melbournských
čtvrtí je St. Kilda, kavárny a restaurace
u moře, koncertní haly, obchody, městské

pláže, cyklisti a běžci. A taky Midsumma
Pride March (10) (ale proč né, kucí a holky,
dyť jsme z jedné mámy).

A zpátky na farmu, trochu si pofelit.
Krávám nandat prošlé pita chleby (11)

z pákistánského obchodu a poslouchat tu
spoustu muziky, která tu byla k mání.
A hlavně objevit něco nového. Já třeba po-
prvé slyšel Aldous Harding (12). To se dá,
fakt jo!

Příští číslo vychází 1. 12. 2017

Mé tři heroické činy: ukázal jsem jeřábům cestu do Afriky, skolil jsem sibiřského tygra a přečetl Dobrou adresu.

Vladimir Vladimirovič Putin, prezident Ruské federace

Na shledanou příště!
Ne za pomeňte!